

CORPORATE

SOCIAL

CSR

Thailand
2 0 1 1

RESPONSIBILITY

Editor talk

ดร.โสภณ พรโชคชัย
ประธานกรรมการ
มูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สิน
แห่งประเทศไทย

ความรับผิดชอบต่อสังคมของวิสาหกิจ หรือ Corporate Social Responsibility (CSR) เป็นสิ่งที่จำเป็น หลีกเลียงมิได้ มีเกียรติ และถือเป็นการสร้างแบรนด์ หรือความน่าเชื่อถือให้กับวิสาหกิจเอง CSR ที่แท้นั้นคงไม่ใช่การแจกของของเหล่าคุณหญิงคุณนายในยุค 50-60 ปีก่อน และต่อมาพัฒนามาเป็นการช่วยเหลือสังคมในรูปแบบที่น่ารัก ดูดีต่างๆ CSR ที่แท้กลับเป็นสิ่งจำเป็นที่ปฏิบัติแล้วส่งผลดีต่อวิสาหกิจ และทำให้วิสาหกิจมีความโปร่งใส ถูกต้อง น่าเชื่อถือ

ผมทำ CSR ในฐานะที่เป็นเจ้าของวิสาหกิจที่ได้รับรางวัลทางด้านนี้ ทำสำเร็จมาเองกับมือ คือ บจก.เอเจนซี ฟอรั่ เรียลเอสเตท แอฟแฟร์ส (www.area.co.th) และยังบรรยายในด้านนี้ทั้งในระดับปริญญาตรี-ปริญญาเอก หรือในเวทีระหว่างประเทศ ผมเคยเป็นผู้ประสานงานในประเทศไทยของ United Nations Global Compact ซึ่งเป็นวิสาหกิจ CSR ระดับโลก นอกจากนี้ยังเป็นกรรมการธรรมาภิบาล และความรับผิดชอบต่อสังคม หอการค้าไทย รองประธานสภาองค์การนายจ้างแห่งประเทศไทยที่รับผิดชอบต่อด้าน CSR และเป็นประธานกรรมการมูลนิธิประเมินค่าทรัพย์สินแห่งประเทศไทย ที่ต้องมี CSR ในวิชาชีพโดยเฉพาะด้าน Soft Laws.

ผมขอขอบพระคุณหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจที่ช่วยเผยแพร่แนวคิดเกี่ยวกับ CSR ที่แท้นี้ นำเสนอต่อภาคธุรกิจในการกระตุ้นจิตสำนึก CSR ให้เกิดขึ้นในประเทศไทย ในหนังสือ CSR มาตรฐานโลกในยุคใหม่ ซึ่งถือเป็น Supplement ของหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจฉบับนี้ ผมแบ่งออกเป็น 4 ตอนสำคัญดังนี้

1. มาตรฐานโลก CSR 26000
2. เจาะลึก CSR ที่แท้
3. CSR ด้านสิ่งแวดล้อมในมุมมองใหม่
4. การต่อต้านการทุจริต : มิติสำคัญของ CSR

ผมเชื่อมั่นว่าหนังสือฐานเศรษฐกิจฉบับพิเศษนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจ CSR ที่แท้ และขออนุญาตแกหนังสือ 'CSR ที่แท้' ที่ผมเขียนไว้เอง และท่านสามารถ download ได้ฟรี ที่ <http://csr-thai.blogspot.com> ผมถือว่า 'Knowledge is not Private Property' ครับ และหากท่านมีข้อเสนอแนะใดๆ

โปรดติดต่อผมที่ sopon@area.co.th หรือ www.facebook.com/pornchokchai

ด้วยความเคารพ
ดร.โสภณ พรโชคชัย

มาตรฐานโลก CSR 26000

เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2553
ได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม
ฉบับที่ 4272 (พ.ศ.2553) เรื่อง
กำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์
แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคม
ตามมาตรฐานโลก CSR 26000
ในหนังสือนี้จึงนำมาตรฐานโลกนี้
มาวิเคราะห์ให้เห็นชัด ข้อเขียนในส่วนนี้
จึงคัดลอก และดัดแปลงมาจากส่วนหนึ่ง
ของมาตรฐานฉบับดังกล่าว

เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2553 ได้มีประกาศกระทรวงอุตสาหกรรม ฉบับที่ 4272 (พ.ศ.2553) เรื่องกำหนดมาตรฐานผลิตภัณฑ์ แนวทางความรับผิดชอบต่อสังคมตามมาตรฐานโลก CSR 26000 ในหนังสือนี้จึงนำมาตรฐานโลกนี้มาวิเคราะห์ให้เห็นชัด ข้อเขียนในส่วนนี้จึงคัดลอกและตัดแปลงมาจากส่วนหนึ่งของมาตรฐานฉบับดังกล่าว

1.1 หลักการความรับผิดชอบต่อสังคม

หลักการของความรับผิดชอบต่อสังคม มอก. 26000-2553 หรือ ISO 26000 : 2010 ประกอบด้วย ความรับผิดชอบต่อสังคม (ACCOUNTABILITY) ความโปร่งใส (TRANSPARENCY) การปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม (ETHICAL BEHAVIOR) การเคารพต่อผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (RESPECT FOR STAKEHOL

DER INTERESTS) การเคารพต่อหลักนิติธรรม (RESPECT FOR THE RULE OF LAW) การเคารพต่อการปฏิบัติตามแนวทางของสากล (RESPECT FOR INTERNATIONAL NORMS OF BEHAVIOR) และการเคารพต่อสิทธิมนุษยชน (RESPECT FOR HUMAN RIGHTS)

ความรับผิดชอบต่อสังคม

วิสาหกิจควรมีความรับผิดชอบต่อสังคมสำหรับผลกระทบจากวิสาหกิจที่มีต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม โดยหลักการนี้วิสาหกิจควรยอมรับให้มีการตรวจสอบอย่างละเอียดรวมทั้งยอมรับต่อภาระหน้าที่ในการสนองตอบต่อการถูกตรวจสอบอย่างละเอียดนี้

การที่วิสาหกิจมีความรับผิดชอบต่อสังคมจะช่วยทำให้เกิดผลดีทั้งต่อวิสาหกิจและต่อสังคม ระดับของความรับผิดชอบต่อสังคมอาจมีการผันแปรไปตามขอบเขตและอำนาจหน้าที่ในการตอบสนอง ดังนั้น วิสาหกิจที่มีอำนาจหน้าที่ที่สำคัญ จึงควรระมัดระวังเป็นอย่างมากในการที่จะตัดสินใจต่อเรื่องใด ๆ รวมทั้งระมัดระวังในประเด็นที่อาจจะมองข้ามด้วย นอกจากนี้ ความรับผิดชอบต่อสังคมยังครอบคลุมถึงการยอมรับเป็นผู้รับผิดชอบต่อกรณีที่เกิดข้อผิดพลาดจากการทำงานขึ้น โดยมีการ กำหนดมาตรการที่เหมาะสมในการแก้ไขสิ่งที่ผิดพลาดนั้น และดำเนินการปฏิบัติการป้องกันเพื่อไม่ให้เกิดข้อผิดพลาด ทั้งนี้อาจหมายรวมถึงการประกันทางวิชาชีพ (INDEMNITY INSURANCE)

โดยสรุปแล้ววิสาหกิจ ควรมีความรับผิดชอบต่อผลกระทบจากการตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ ของวิสาหกิจต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ โดยเฉพาะผลกระทบด้านลบที่มีนัยสำคัญ และต่อการดำเนินการเพื่อการป้องกันผลกระทบด้านลบที่ถูกมองข้าม หรือเกิดขึ้นโดยไม่ได้ตั้งใจเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดขึ้นอีก

ความโปร่งใส

กล่าวคือวิสาหกิจควรมีความโปร่งใสในการตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อสังคม และสิ่งแวดล้อม วิสาหกิจควรมีการเปิดเผยอย่างชัดเจน ถูกต้อง และครบถ้วน รวมทั้งระดับในการชี้แจงที่มีการระบุถึงเหตุผล และมีความเพียงพอเกี่ยวกับนโยบาย การตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ ที่วิสาหกิจรับผิดชอบต่อ รวมทั้งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

โดยสรุปแล้ว วิสาหกิจควรมีความโปร่งใส ที่เกี่ยวกับ

- วัตถุประสงค์ ลักษณะ และสถานที่ตั้งของการดำเนินการต่างๆ ของวิสาหกิจ
- คุณลักษณะของผลประโยชน์ต่างๆ ที่กำกับดูแลวิสาหกิจ
- ลักษณะของการตัดสินใจ การนำไปใช้ และการทบทวน รวมทั้งการกำหนดบทบาท ความรับผิดชอบต่อ การตรวจสอบได้ และอำนาจหน้าที่ในวิสาหกิจ

- มาตรฐานต่างๆ และเกณฑ์กำหนดซึ่งวิสาหกิจใช้ในการประเมินผลการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม

- ผลการดำเนินงานที่มีความเกี่ยวข้องกับประเด็นต่างๆ ที่มีนัยสำคัญของความรับผิดชอบต่อสังคม

- แหล่งที่มาของเงินทุน จำนวน และการนำไปใช้

- ผลกระทบที่ทราบและที่มีแนวโน้มว่าจะเกิดขึ้นจากการตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ ของวิสาหกิจต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งต่อสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

- ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมทั้งเกณฑ์ และขั้นตอนการดำเนินการที่ใช้ในการชี้แจง การคัดเลือก และการสานสัมพันธ์กับ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านั้น

อย่างไรก็ตามความโปร่งใสนี้ไม่ครอบคลุมถึงความลับทางธุรกิจ สูตร ส่วนผสม หรือสิ่งที่เป็นมูลค่ากิจการของวิสาหกิจ

การปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม

วิสาหกิจควรปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม พฤติกรรมของวิสาหกิจควรอยู่บนพื้นฐานของการมีค่านิยมที่เกี่ยวกับความซื่อสัตย์ ความเท่าเทียม และความยุติธรรม ค่านิยมเหล่านี้ยังหมายรวมถึงข้อกังวลสำหรับคน สัตว์ และสิ่งแวดล้อม และความมุ่งมั่นที่จะดำเนินการกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ ของวิสาหกิจต่อผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

วิสาหกิจควรมีการส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม อย่างจริงจัง โดย

- การชี้บ่งและกำหนดค่านิยมและหลักการต่างๆ ของวิสาหกิจ

- การจัดทำและดำเนินการตามโครงสร้างการบริหารที่ช่วยส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมภายในวิสาหกิจ รวมทั้งในกระบวนการตัดสินใจและการมีปฏิสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่นๆ

- การชี้บ่ง การปรับ และการประยุกต์ใช้มาตรฐานการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมอย่างเหมาะสมเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมาย และกิจกรรมของวิสาหกิจ

- การกระตุ้นและการส่งเสริมให้เกิดการปฏิบัติตามมาตรฐานของการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม

- การกำหนดและสื่อสารเกี่ยวกับมาตรฐานการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมอันเป็นที่คาดหวังจากผู้กำกับดูแลวิสาหกิจ บุคลากร ผู้ส่งมอบ ผู้รับเหมา และเจ้าของ และผู้จัดการตามความเหมาะสม และยังรวมถึง กลุ่มที่มีโอกาสสร้างผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อค่านิยม วัฒนธรรม ความยุติธรรม ยุทธศาสตร์ และการ ดำเนินการของวิสาหกิจและบุคคลใดก็ตามที่ดำเนินงานในนามของวิสาหกิจในขณะที่ยังคงมีการอนุรักษ์ ของวัฒนธรรมท้องถิ่น

- การป้องกัน หรือการแก้ไขการเกิดผลประโยชน์ทับซ้อนที่สามารถจะนำไปสู่การปฏิบัติอย่างไม่มีจริยธรรมตลอดทั่วทั้งวิสาหกิจ

- การกำหนดและรักษาไว้ซึ่งกลไกในการกำกับดูแลและการควบคุมต่างๆ เพื่อคอยเฝ้าติดตามให้การสนับสนุนและการบังคับให้เกิดการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม

- การกำหนดและรักษาไว้ซึ่งกลไกในการให้ความช่วยเหลือในการทำรายงานเกี่ยวกับการปฏิบัติอย่างไม่มีจริยธรรมโดยปราศจากความหวาดกลัวจากการถูกข่มขู่

- การให้ความสำคัญและดำเนินการในสถานการณ์ต่างๆ ที่พบว่ายังไม่มีข้อกำหนดกฎหมายและระเบียบต่างๆ ของท้องถิ่น หรือมีข้อขัดแย้งกันกับการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรม

- การกำหนดและประยุกต์ใช้มาตรฐานที่เป็นที่ยอมรับในระดับสากลเกี่ยวกับการปฏิบัติอย่างมีจริยธรรมเมื่อมีการทำวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์

- การเคารพต่อสวัสดิภาพของสัตว์ หากมีผลกระทบต่อชีวิตและการคงอยู่รวมทั้งการจัดสภาพที่มีความเหมาะสมในการเลี้ยงดู การเพาะพันธุ์ การผลิต การขนส่ง และการใช้สัตว์

การเคารพต่อผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

โดยหลักการคือ วิสาหกิจควรเคารพ พิจารณา และตอบสนองต่อผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของวิสาหกิจ ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์ของวิสาหกิจอาจจะมีข้อจำกัดเพียงทำเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ของเจ้าของสมาชิก ลูกค้า หรือสมาคมที่วิสาหกิจสังกัด อย่างไรก็ตาม สิทธิการเรียกร้องและผลประโยชน์ของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลอื่นๆ ควรได้รับการพิจารณาด้วย เนื่องจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเหล่านี้ต่างถือว่าเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของวิสาหกิจ

วิสาหกิจควรดำเนินการ

- ชี้แจงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของวิสาหกิจ
- ให้ความสำคัญ และระมัดระวังเกี่ยวกับผลประโยชน์ รวมทั้งสิทธิทางกฎหมายของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและตอบสนองต่อข้อกังวลต่างๆ ที่ได้แสดงไว้

- ให้ความสำคัญว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียบางกลุ่มสามารถมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญกับการดำเนินการต่างๆ ของวิสาหกิจ

- ประเมินและพิจารณาถึงการสร้างความสัมพันธ์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อการติดต่อ การสานสัมพันธ์และการมีอิทธิพลกับวิสาหกิจ

- คำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างผลประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับความคาดหวังของสังคมที่กว้างขวางออกไป และการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมถึงลักษณะของความสัมพันธ์ระหว่างผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับวิสาหกิจ

- พิจารณามุมมองของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่อาจได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจ หรือจากกิจกรรมของวิสาหกิจ ถึงแม้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้จะไม่มีบทบาทอย่างเป็นทางการในการกำกับดูแลวิสาหกิจ หรือไม่ได้ให้ความสำคัญกับผลประโยชน์เหล่านี้ก็ตาม

การเคารพต่อหลักนิติธรรม

โดยนัยนี้วิสาหกิจควรยอมรับว่าการปฏิบัติตามหลักนิติธรรมเป็นสิ่งที่บังคับให้ต้องทำ หลักนิติธรรมถือว่ากฎหมายเป็นสิ่งสูงสุด ซึ่งเป็นแนวคิดที่ว่าไม่มีบุคคล หรือวิสาหกิจใดที่จะอยู่เหนือกฎหมายได้ และรัฐบาลก็ต้องเคารพกฎหมายเช่นเดียวกัน หลักนิติธรรมจะแตกต่างจากการใช้อำนาจตามอำเภอใจ

หลักนิติธรรมโดยทั่วไปจะเกี่ยวกับการกำหนดกฎหมายและระเบียบข้อบังคับต่างๆ ไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการเผยแพร่ต่อสาธารณชน และมีการนำไปบังคับใช้อย่างเท่าเทียมกันและอย่างยุติธรรมตามขั้นตอน การดำเนินการที่กำหนดไว้ ในบริบทของความรับผิดชอบต่อสังคม การเคารพต่อหลักนิติธรรม หมายถึง วิสาหกิจต้องปฏิบัติให้เป็นไปตามกฎหมายและข้อกำหนดต่างๆ ที่วิสาหกิจเกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งก็หมายความว่าวิสาหกิจควรระมัดระวังต่อกฎหมายและข้อกำหนดต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยมีการแจ้งให้ทุกคนที่เกี่ยวข้อง ในวิสาหกิจได้รับทราบถึงความรับผิดชอบในการคอยเฝ้าติดตามและมีการดำเนินการตามมาตรการต่างๆ ที่กำหนด

วิสาหกิจควรดำเนินการ

- ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายทั้งหมดที่ครอบคลุมถึงการดำเนินการของวิสาหกิจ ถึงแม้ว่ากฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ เหล่านั้นจะไม่มีบทบังคับใช้อย่างเหมาะสมก็ตาม
- มั่นใจว่าหน่วยงานที่วิสาหกิจมีความสัมพันธ์มีการดำเนินการต่าง ๆ ตามกรอบของกฎหมายที่เกี่ยวข้อง
- ติดตามเพื่อให้ได้รับทราบถึงข้อกำหนดที่ต้องรับผิดชอบทั้งหมด
- ทบทวนถึงการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อกำหนดต่าง ๆ ที่วิสาหกิจเกี่ยวข้องตามช่วงระยะเวลาที่กำหนด

การเคารพต่อการปฏิบัติตามแนวทางของสากล

วิสาหกิจควรเคารพต่อการปฏิบัติตามแนวทางของสากล ในขณะที่ยังคงยึดมั่นกับหลักการของการเคารพต่อหลักนิติธรรม โดย

- ในสถานการณ์ที่กฎหมาย หรือการดำเนินการตามกฎหมายยังไม่พอเพียงสำหรับการปกป้องสิ่งแวดล้อม หรือ

สังคมได้ วิสาหกิจควรผลักดันให้เกิดการเคารพต่อการปฏิบัติตามแนวทางของสากลเป็นอย่างน้อย

- ในประเทศที่พบว่ามีความเสี่ยงสูง หรือการดำเนินการตามกฎหมายขัดแย้งกันกับการปฏิบัติตามแนวทางของสากล วิสาหกิจควรผลักดันให้เกิดการเคารพต่อการปฏิบัติตามแนวทางของสากลให้กว้างขวางที่สุดเท่าที่จะทำได้
- ในสถานการณ์ที่กฎหมาย หรือการดำเนินการตามกฎหมายมีความขัดแย้งกันกับการปฏิบัติตามแนวทางของสากล และหากไม่ได้ปฏิบัติตามการปฏิบัติตามแนวทางของสากลเหล่านี้แล้วจะส่งผลกระทบต่ออย่างรุนแรง วิสาหกิจควรทบทวนลักษณะของความสัมพันธ์ และกิจกรรมต่าง ๆ ในกรอบของกฎหมายนั้นเท่าที่ทำได้ และอย่างเหมาะสม
- วิสาหกิจควรพิจารณาถึงโอกาสและช่องทางต่าง ๆ ในกฎหมายเพื่อชักชวนวิสาหกิจและหน่วยงานที่กำกับดูแลด้านกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อการขจัดปัญหาข้อขัดแย้งใด ๆ
- วิสาหกิจควรหลีกเลี่ยงการร่วมการกระทำผิดกับวิสาหกิจอื่นในการดำเนินการต่าง ๆ ที่ไม่เป็นไปตามการปฏิบัติตามแนวทางของสากล

การเคารพต่อสิทธิมนุษยชน

วิสาหกิจควรเคารพต่อสิทธิมนุษยชน และให้การยอมรับถึงความสำคัญและความเป็นสากลของ สิทธิมนุษยชน โดยวิสาหกิจควรดำเนินการ

- เคารพและส่งเสริมสิทธิต่างๆ ที่ระบุไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (INTERNATIONAL BILL OF HUMAN RIGHTS) หากทำได้

- เคารพต่อความเป็นสากลของสิทธิต่างๆ เหล่านี้ว่าสามารถนำไปปรับใช้ได้ในทุกประเทศ ทุกวัฒนธรรม และทุกสถานการณ์

- ในสถานการณ์ที่สิทธิมนุษยชนไม่ได้รับการปกป้อง วิสาหกิจควรดำเนินการให้เกิดการเคารพสิทธิมนุษยชน และหลีกเลี่ยงการได้มาซึ่งผลประโยชน์จากสถานการณ์ต่างๆ ดังกล่าว

- ในสถานการณ์ที่กฎหมาย หรือการบังคับใช้กฎหมายยังไม่มีความเหมาะสมต่อการปกป้องสิทธิมนุษยชน ขอให้ยึดถือหลักการของการเคารพต่อการปฏิบัติตามแนวทางของสากล

ประเด็นในภาคปฏิบัติจะเกี่ยวข้องกับธรรมาภิบาล (ORGANIZATIONAL GOVERNANCE) - สิทธิมนุษยชน (HUMAN RIGHT) การปฏิบัติด้านแรงงาน (LABOUR PRACTICES) สิ่งแวดล้อม (ENVIRONMENT) การปฏิบัติที่เป็นธรรม (FAIR OPERATING PRACTICES) ประเด็นด้านผู้บริโภค (CONSUMER ISSUES) และการมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาชุมชน (COMMUNITY INVOLVEMENT AND DEVELOPMENT) นั่นเอง

ธรรมาภิบาล

เป็นระบบที่วิสาหกิจใช้ในการตัดสินใจ และการดำเนินงานตามที่ได้ตัดสินใจไป เพื่อให้สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของวิสาหกิจ และถือว่าเป็นกลไกหลักของวิสาหกิจทุกประเภท เนื่องจากธรรมาภิบาลจะถูกนำไปใช้เป็นกรอบ ในการตัดสินใจภายในวิสาหกิจ

ธรรมาภิบาลเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการช่วยให้วิสาหกิจมีความรับผิดชอบต่อผลกระทบที่เกิดจากการตัดสินใจ และการดำเนินการต่างๆ และยังช่วยให้เกิดการบูรณาการความรับผิดชอบต่อสังคม ให้เกิดขึ้นทั่วทั้งวิสาหกิจ รวมทั้งหน่วยงานอื่นๆ ที่วิสาหกิจมีความสัมพันธ์ด้วย อาจกล่าวได้ว่า ภาวะผู้นำก็เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดธรรมาภิบาลที่มีประสิทธิผล ไม่เพียงแต่การตัดสินใจเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการสร้างแรงจูงใจให้แก่ลูกจ้างในการปฏิบัติอย่างมีความรับผิดชอบต่อสังคม และมีการบูรณาการ ความรับผิดชอบต่อสังคมไว้ในวัฒนธรรมของวิสาหกิจ

ทุกวิสาหกิจต่างมีกระบวนการและโครงสร้างในการตัดสินใจ ในบางกรณีจะอยู่ในรูปแบบที่เป็นทางการ มีความสลับซับซ้อน และเป็นไปตามกฎหมายและระเบียบต่างๆ และในทางกลับกันอาจอยู่ในรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ ซึ่งจะเกิดจากวัฒนธรรมและค่านิยมต่างๆ ของวิสาหกิจ ดังนั้นวิสาหกิจทุกแห่งจึงควรกำหนด กระบวนการ ระบบโครงสร้าง หรือกลไกต่างๆ ที่จะทำให้สามารถนำหลักการและวิธีปฏิบัติต่างๆ ของความรับผิดชอบต่อสังคมมาประยุกต์ใช้ได้

สิทธิมนุษยชน

มนุษย์ทุกคนพึงมีสิทธิเนื่องมาจากการเกิดมาเป็นมนุษย์ สิทธิมนุษยชนแบ่งได้เป็น 2 ประเภท กล่าวคือ ประเภทแรกเกี่ยวข้องกับสิทธิการเป็นพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ตัวอย่างเช่น สิทธิของการมีชีวิตและเสรีภาพ ความเท่าเทียมกันทางกฎหมาย และเสรีภาพในการแสดงออก และประเภทที่ 2 เกี่ยวข้องกับสิทธิทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ตัวอย่างเช่น สิทธิในการทำงาน สิทธิในการเข้าถึงอาหาร มาตรฐานด้านสุขภาพ สิทธิในการศึกษา และความปลอดภัย ทางสังคม

มาตรฐาน หรือแนวปฏิบัติต่างๆ ของศีลธรรม กฎหมาย หรือแนวคิดต่างๆ ล้วนมีพื้นฐานจากทฤษฎีที่ว่า สิทธิมนุษยชน ย่อมอยู่เหนือกฎหมาย หรือวัฒนธรรม ประเพณี ความสำคัญของสิทธิมนุษยชน ได้รับการเน้นย้ำไว้โดยประชาคมระหว่างประเทศในหลักของกฎหมายระหว่างประเทศว่าด้วย สิทธิมนุษยชน และเครื่องมือที่สำคัญของสิทธิมนุษยชน ยิ่งไปกว่านั้น วิสาหกิจจะได้รับประโยชน์จากระเบียบกติกาสังคมและความร่วมมือระหว่างประเทศดังกล่าว หากสามารถทำให้สิทธิและเสรีภาพเกิดขึ้นได้จริง

ในส่วนนี้ ขอนำแนวทางของ UNITED NATIONS COMPACT มาอธิบายให้ชัดเจนดังนี้:

1. ความเท่าเทียมกันในแง่ศักดิ์ศรีและสิทธิของมนุษย์ (ในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกับธุรกิจของเรา) ที่จะละเมิดไม่ได้ ทั้งด้านชาติพันธุ์ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ภูมิภาค ชนชั้น ทรัพย์สิน ฯลฯ

2. ชีวิตและการปลอดภัยจากการกดขี่ ขูดรีด เอาเปรียบ เอาเปรียบ การทารุณทั้งทางร่างกายหรือจิตใจ ตามที่ได้รับ ความคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม

3. เสรีภาพของบุคคล สิทธิความเป็นส่วนตัว หรือต่อการถือครองทรัพย์สิน การยึดถือความเชื่อต่างๆ รวมถึง การชุมนุม อย่างสงบโดยไม่ขัดต่อกฎหมาย และไม่ละเมิด สิทธิของผู้อื่น

4. สิทธิในเชิงเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม ซึ่งรวมถึง การมีงานทำ การจ้างงานอย่างเป็นธรรม เท่าเทียมโดยไม่แบ่งแยก รวมทั้งการมีสิทธิรวมตัวเป็นสหภาพแรงงาน เพื่อปกป้องผลประโยชน์ในหมู่ลูกจ้าง เป็นต้น

การมี CSR จึงต้องเคารพสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นแนวคิดพื้นฐานสากลที่ได้รับการยอมรับกันทั่วโลก และ

ปฏิบัติทั้งภายในวิสาหกิจและในกิจกรรมอื่นที่เกี่ยวข้อง โดย นัยนี้ วิสาหกิจที่มี CSR จึงต้อง:

1. ดำเนินธุรกิจภายใต้กรอบของกฎหมายโดยเคร่งครัด เพราะสังคมหรือวิสาหกิจที่ยึดหลักสิทธิมนุษยชนย่อมมีเสถียรภาพและมีสภาพแวดล้อมที่เป็นคุณต่อธุรกิจนั้นๆ

2. การใส่ใจสิทธิผู้บริโภคในด้านต่างๆ รวมทั้งการรับรู้ข่าวสาร

3. การขยายผลด้านสิทธิมนุษยชน ต่อคู่ค้าที่เป็นผู้จัดหาวัตถุดิบและบริการ โดยมุ่งส่งเสริมให้คู่ค้าร่วมปฏิบัติตามหลักการนี้ด้วย

4. เคารพสิทธิของลูกจ้างโดยเคร่งครัด เพื่อให้การบริหารธุรกิจเป็นไปอย่างราบรื่น และสร้างสรรค์

สิ่งที่วิสาหกิจจะสามารถดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมได้แก่ :

1. การประกาศนโยบายด้าน “สิทธิมนุษยชน” ภายในวิสาหกิจ

2. การพัฒนาระบบการจัดการด้านความปลอดภัย และสุขภาพแก่พนักงาน เช่น น้ำดื่มสะอาด และจัดสภาพแวดล้อมที่ดี เป็นต้น

3. การจัดอบรมพนักงาน ให้ตระหนักถึงเรื่องสิทธิมนุษยชนที่จะมีผลต่อการประกอบกิจการ

4. ประเมินผลและพัฒนากิจกรรมส่งเสริมศักยภาพ และศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ของพนักงานเป็นระยะ ๆ

วิสาหกิจพึงระวางการละเมิดสิทธิมนุษยชนทั้งทางตรง เช่น เป็นผู้ละเมิดสิทธิมนุษยชนของพนักงานหรือของชุมชน โดยรอบ หรือเป็นในลักษณะที่ได้ประโยชน์จากการละเมิดสิทธิมนุษยชน เช่น การรับแรงงานผิดกฎหมายมาทำงาน เพื่อให้ตนมีต้นทุนที่ต่ำกว่า รวมถึงการวางเฉยต่อการละเมิดพรกเล่นพวก เลือกที่รักมักที่ชังภายในวิสาหกิจอีกด้วย

การปฏิบัติด้านแรงงาน

ในส่วนด้านแรงงานก็คล้ายกับที่ปรากฏใน UN GLOBAL COMPACT โดยแรงงานสร้างสรรค์โลก เราต้องยกย่องการใช้แรงงาน ให้เกียรติและปฏิบัติต่อลูกจ้างอย่างเป็นธรรม วิสาหกิจที่มี CSR จึงต้องเชิดชูการใช้แรงงานและผู้ใช้แรงงานในทุกระดับในฐานะปัจจัยการผลิต และในฐานะของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน

คนทั่วไปอาจมองการก่อตั้งสภาพแรงงานเป็นเรื่องรุนแรง น่ากลัว น่าหงุดหงิด ฯลฯ แต่การยอมให้พนักงานได้มีสิทธิและเสียงในการแสดงออกนี้ ทำให้เกิดความเข้าใจและนับถือกัน ลดช่องว่างระหว่างลูกจ้างและนายจ้าง เราต้องมองในแง่ดีว่าการรวมตัวของพนักงานย่อมก่อให้เกิดพลังสร้างสรรค์ ช่วยเพิ่มพูนรายได้ และเสริมสร้างประสิทธิภาพแรงงานมากกว่าการให้พนักงานไปเสพสุขชั่วคราวจากการติดยาเสพติดหรือการพนัน

การที่พนักงานมีพลังการต่อรอง ย่อมทำให้เขามีเกียรติและศักดิ์ศรีที่จะพัฒนาตนเอง นายจ้างจะคาดหวังให้ลูกจ้างมองตนเป็น “คุณพ่อแสนดี” ที่ยินดีตอบสนองแก่ลูกจ้างโดยไม่จำเป็นต้องเรียกร้องไม่ได้ เราต้องเชื่อถือพลังสามัคคีของบุคคลและมติของ “มหาชน” มากกว่าปัจเจกบุคคลใดโดยเฉพาะ

หากนายจ้างไม่ได้มุ่งหวังที่จะขูดรีดหรือเอาเปรียบลูกจ้างแล้ว ก็ยังไม่ต้องกลัวพลังการต่อรองของลูกจ้าง และยิ่งหากนายจ้างให้สวัสดิการตามสมควร (ในด้านความปลอดภัย ค่าจ้าง วันลา การจ่ายเงินล่วงเวลา การรักษาพยาบาล ฯลฯ) บางทีการก่อตั้งสหภาพแรงงานอาจไม่ใช่สิ่งจำเป็นหรืออยู่ในห่วงค้ำนึ่งของลูกจ้างด้วยซ้ำไป เพราะลูกจ้างก็ต้องมีต้นทุนในการก่อตั้งเพื่อผลประโยชน์ของตนเช่นกัน

สิ่งที่จะสามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม ได้แก่:

1. การจัดหาสถานที่ ให้พนักงานได้มีโอกาสพบปะ แลกเปลี่ยนความคิดเห็นด้านแรงงาน และให้มีกระบวนการร้องเรียนอย่างเหมาะสมเมื่อไม่ได้รับความเป็นธรรม

2. การใช้ข้อเรียกร้องและการเจรจาต่อรองของลูกจ้างเป็นแนวทางในการปรับปรุงสภาพแวดล้อมการทำงาน ให้ลูกจ้างมีประสิทธิภาพการทำงานสูงขึ้น

3. การจัดกิจกรรมสานสัมพันธ์ระหว่างนายจ้างและลูกจ้างอย่างสร้างสรรค์ต่อเนื่องเพื่อลดช่องว่าง และเพิ่มศักยภาพในการทำงาน

สำหรับประเด็นการบังคับใช้แรงงาน แรงงานเด็ก หรือแรงงานทาสนั้น ถือเป็นการขูดรีดแรงงาน เป็นการเอาเปรียบทางกฎหมายต่อบุคคลและเป็นการทำความเสียหายต่อประเทศชาติมักเกิดขึ้นในวิสาหกิจที่เป็นโรงงาน การใช้แรงงานที่ไม่เต็มใจ หรือแม้แต่การ “ทำงานขุดดอก (เบียด)” เช่นนี้ย่อมทำให้ประสิทธิภาพงานต่ำ แม้ค่าจ้างอาจจะต่ำ แต่ก็ส่งผลต่อต้นทุนที่สูงขึ้นในทางด้านอื่น และเสี่ยงต่อการเสียชื่อเสียงและการกระทำผิดกฎหมาย นายจ้างหรือเจ้าของวิสาหกิจพึงตระหนักว่า ลูกจ้างมีสิทธิที่จะทำงานต่อหรือลาออกจากงานได้ตามกฎหมาย จะไปบังคับใช้แรงงานไม่ได้ ระยะเวลาในการร่วมงานของลูกจ้างขึ้นอยู่กับความสามารถของนายจ้างเองในการดึงดูดให้ลูกจ้างร่วมงานอยู่ต่อได้นานและสร้างสรรค์เพียงใด

งานที่มีคุณภาพและมีปริมาณมากขึ้น มักได้มาจากแรงงานที่เต็มใจทำงานเป็นอันดับแรก การที่นายจ้างกระทำผิดกฎหมายด้วยการบังคับใช้แรงงานหรือใช้แรงงานเด็กราคาถูก อาจทำให้นายจ้างต้อง “ได้ไม่คุ้มเสีย”

วิสาหกิจที่มี CSR ต้องไม่กีดกันการจ้างงาน อาชีพ และความก้าวหน้าในการทำงานโดยพิจารณาจากชาติพันธุ์ สีผิว เพศ ภาษา ศาสนา ความคิดเห็นทางการเมือง ภูมิภาค หรือชนชั้น เป็นต้น การกีดกันนี้อาจเกิดขึ้นได้ตั้งแต่การไม่จ้างแรงงานหญิงหรือจ้างในราคาถูกพิเศษในไร่นา จนถึงธุรกิจคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยที่อาจกีดกันหรือเลือกปฏิบัติต่อพนักงานตามสถาบันที่จบมาหรือภูมิภาคเดิม

การไม่กีดกันหรือเลือกปฏิบัติก็คือการที่ลูกจ้างได้รับการคัดเลือกหรือส่งเสริมให้เติบโตในหน้าที่การงานตามความสามารถในงาน โดยหลักแล้ว ธุรกิจไม่เพียงกีดกันแรงงาน เพราะเราควรคัดเลือกกันตามความสามารถที่จะหนุนช่วย

ธุรกิจกันมากกว่า ดังนั้นจึงควรกำหนดเงื่อนไขการจ้างงาน
 อย่างเป็นธรรม ให้พนักงานได้รับค่าตอบแทนตามศักยภาพ
 เครื่องวัดว่าวิสาหกิจใดปฏิบัติต่อลูกจ้างอย่าง
 เหมาะสมหรือไม่ ก็ดูที่การปฏิบัติตามกฎหมายแรงงาน
 อย่างเคร่งครัด การยินดียช่วยเหลือหากลูกจ้างไม่ได้รับความ
 เป็นธรรม หรือการไม่อาศัยช่องโหว่ของกฎหมายเอาเปรียบ
 ลูกจ้าง

นอกจากนี้ วิสาหกิจยังพึงส่งเสริมให้ลูกจ้างได้มี
 โอกาสที่เท่าเทียมกันในการพัฒนาทักษะ การศึกษาต่อเนื่อง
 หรือการศึกษาในสถาบันการศึกษาชั้นสูงเพิ่มขึ้น การทำนุ
 บำรุงลูกจ้างเช่นนี้ ย่อมจะทำให้เกิดประสิทธิภาพการผลิต
 สูงขึ้น ส่งผลดีต่อวิสาหกิจในที่สุด

สิ่งแวดล้อม

การทำร้ายสิ่งแวดล้อมถือเป็นอาชญากรรมที่กระทำ
 ต่อส่วนรวมจากการประกอบธุรกิจที่ขาดความรับผิดชอบและ
 แสดงถึงการลักขโมยทรัพยากรสาธารณะเพื่อประโยชน์ตน
 ธุรกิจที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมจึงไม่อาจทำร้าย
 สิ่งแวดล้อม และส่งเสริมการรักษาสิ่งแวดล้อม การทำร้าย
 สิ่งแวดล้อมยังถือเป็นการสร้างต้นทุนที่สูงขึ้น เพราะเมื่อถูก
 จับได้ย่อมต้องถูกปรับหรือเสียชื่อเสียง ไม่เชื่อถือ ทำให้สูญเสีย
 ความสามารถในการแข่งขัน

ประเด็นสำคัญด้านสิ่งแวดล้อมที่พึงตระหนักได้แก่
 การทำลายความหลากหลายทางชีวภาพ มีขยะและขยะพิษ
 เพิ่มขึ้น และระบบนิเวศน์ถูกทำลาย ทำให้เกิดมลพิษใน
 อากาศ น้ำ และในพื้นดิน นำไปสู่การสูญสิ้นของทรัพยากร
 ที่จำเป็นสำหรับมนุษย์

ประเด็นที่พึงดำเนินการด้านสิ่งแวดล้อม มีตั้งแต่การ
 ป้องกันความเสียหาย การหยุดทำลายสิ่งแวดล้อม การแก้ไข
 ปัญหาและชดเชยความเสียหายจากการก่อปัญหาเหล่านั้น
 แต่การป้องกันเป็นวิธีที่ดีที่สุดเพราะหากสร้างปัญหาจนเกิด
 มลพิษแล้ว ภาวลักษณะของวิสาหกิจจะเสียหายจนเกิน
 เยียวยาได้

สิ่งที่สามารถดำเนินการในด้านสิ่งแวดล้อมได้แก่

1. ศึกษาผลกระทบต่องสิ่งแวดล้อม (EIA หรือ ENVIRONMENTAL IMPACT ASSESSMENT) เพื่อประเมินผลกระทบในทางลบ การหาทางปรับสมดุลด้านสิ่งแวดล้อม และแก้ไขปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ เป็นต้น
2. ใช้เทคโนโลยีที่รักษาหรือเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมากที่สุด ซึ่งเป็นการลงทุนเพื่อประสิทธิภาพการผลิตในระยะยาวและชื่อเสียงของกิจการ
3. ลด ละ และเลิกการใช้เครื่องจักรหรือเทคโนโลยีที่ส่งผลร้ายต่องสิ่งแวดล้อม
4. ใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดเพื่อทำร้ายสิ่งแวดล้อมน้อยที่สุด และสูญเสียน้อยที่สุด
5. หลีกเลี่ยงการผลิตสินค้าที่เป็นพิษต่องสิ่งแวดล้อม และทำให้ลูกค้าไม่ปลอดภัย
6. สร้างระบบที่มีประสิทธิภาพและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมในการบำบัดของเสีย
7. ให้ความรู้และส่งเสริมลูกค้าหรือผู้จัดหาวัตถุดิบหรือบริการให้ตระหนักและดำเนินการรักษาสังแวดล้อมเช่นเดียวกัน

8. ทำความรู้อและความเข้าใจในด้านการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ติดกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลาย ตั้งแต่ผู้ถือหุ้น ลูกค้า ชุมชน และสังคมโดยรวม

9. มีมาตรการและแผนฉุกเฉินเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมจากการดำเนินการของวิสาหกิจ โดยเฉพาะในกรณีโรงงาน

หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องยังคงควรเพิ่มมาตรการด้านกฎหมายอย่างต่อเนื่องให้ทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อการรักษาสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดช่องโหว่ให้น้อยที่สุด มาตรการภาครัฐต้องมีบทลงโทษผู้กระทำผิด และส่งเสริมให้กำลังใจแก่วิสาหกิจที่ดำเนินการถูกต้อง เช่น การลดภาษีการค้า เป็นต้น

นอกจากนี้พลังทางสังคมยังสามารถช่วยกระตุ้นให้ผู้เกี่ยวข้องช่วยกันป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม เช่น สถาบันการเงินตระหนักไม่อำนวยความสะดวกให้วิสาหกิจที่ทำลายสิ่งแวดล้อม รวมทั้งการรวมกลุ่มอาสาสมัครพิทักษ์สิ่งแวดล้อมในชุมชน และในเมือง เป็นต้น

การปฏิบัติที่เป็นธรรม

การปฏิบัติที่เป็นธรรมเกี่ยวข้องกับการนำหลักจริยธรรมไปใช้กับวิสาหกิจอื่น การปฏิบัติที่เป็นธรรมนี้ ยังรวมถึงความสัมพันธ์ระหว่างวิสาหกิจกับหน่วยงานของรัฐ ระหว่างวิสาหกิจกับวิสาหกิจ รวมทั้งระหว่างวิสาหกิจกับหุ้นส่วน ผู้ส่งมอบ ผู้รับเหมา ลูกค้า คู่แข่ง และสมาคมต่างๆ ที่วิสาหกิจเป็นสมาชิก

ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรับผิดชอบต่อสังคม การปฏิบัติที่เป็นธรรมเกี่ยวข้องกับแนวทางที่วิสาหกิจใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกับวิสาหกิจอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ต่างๆ ที่ติดตามที่ต้องการ ซึ่งผลลัพธ์ต่างๆ ที่ดี

ดังกล่าวสามารถบรรลุได้ด้วยความเป็นผู้นำ และการส่งเสริมให้เกิดความรับผิดชอบต่อสังคมในวงกว้างภายใต้ขอบเขตอิทธิพลของวิสาหกิจ

การดำเนินการและความคาดหวังที่เกี่ยวข้อง เพื่อป้องกันการทุจริต วิสาหกิจควร

- ชี้บ่งความเสี่ยงต่างๆ ของการทุจริต รวมถึงการประยุกต์ใช้ปรับปรุงนโยบายและวิธีการปฏิบัติต่างๆ ในการต่อต้านการทุจริต และการเข้มงวดบังคับ

- มั่นใจในความเป็นผู้นำและเป็นแบบอย่างในการต่อต้านการทุจริต และมีความมุ่งมั่น ส่งเสริม และไม่ละเลยในการดำเนินการตามนโยบายการต่อต้านการทุจริต

- สนับสนุนและฝึกอบรมลูกจ้างและตัวแทนต่างๆ ของวิสาหกิจในความพยายามที่จะกำจัดการให้สินบน และการทุจริต รวมทั้งให้สิ่งจูงใจในการดำเนินการตามข้างต้น

- ยกกระตือรือร้นของความตระหนักของลูกจ้าง ตัวแทนผู้รับเหมา และผู้ส่งมอบต่างๆ เกี่ยวกับการทุจริต รวมทั้งวิธีในการจัดการกับเรื่องนี้

- มั่นใจว่าการจ่ายค่าตอบแทนให้ลูกจ้างและตัวแทนต่างๆ ของวิสาหกิจเป็นไปอย่างเหมาะสม และมีการดำเนินงานต่างๆ ที่ชอบด้วยกฎหมายเท่านั้น

- จัดทำและรักษาไว้ซึ่งระบบที่มีประสิทธิผลในการดำเนินการกับการทุจริต

- ส่งเสริมให้ลูกจ้าง คู่ค้า ตัวแทน และผู้ส่งมอบต่างๆ ของวิสาหกิจรายงานการฝ่าฝืนการปฏิบัติตามนโยบายของวิสาหกิจ และการปฏิบัติที่ไม่มีจริยธรรมและความยุติธรรม โดยการพัฒนากลไกที่ช่วยให้การรายงาน และการติดตามผลการดำเนินงานที่ปราศจากความหวาดกลัวการแก้แค้นในภายหลัง

- แจ้งเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการละเมิดกฎหมายอาญา ต่อหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมาย ที่เกี่ยวข้อง ให้ได้รับทราบตามความเหมาะสม

- ทำงานเพื่อต่อต้านการทุจริต โดยการสนับสนุนให้หน่วยงานอื่นๆ ที่วิสาหกิจมีความสัมพันธ์ให้มีการนำแนวปฏิบัติในการต่อต้านการทุจริตที่คล้ายคลึงกันไปใช้ด้วย

ประเด็นด้านผู้บริโภค

วิสาหกิจต่างๆ ที่นำเสนอผลิตภัณฑ์และบริการต่อผู้บริโภค และลูกค้าต่างๆ ย่อมมีความรับผิดชอบต่อผู้บริโภคและลูกค้าเหล่านั้น ความรับผิดชอบต่างๆ ประกอบด้วย การให้ความรู้และสารสนเทศที่ถูกต้อง มีการใช้สารสนเทศ ด้านการตลาดและกระบวนการในการทำข้อตกลงที่มีความยุติธรรม โปร่งใส และมีประโยชน์ สนับสนุนการบริโภคอย่างยั่งยืน และการออกแบบผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ ที่สามารถเข้าถึงได้จากทุกภาคส่วน รวมทั้งตอบสนองอย่างเหมาะสมต่อผู้ที่ด้อยโอกาส และผู้ที่เสียเปรียบ คำว่าผู้บริโภค หมายถึงปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนต่างๆ ที่ใช้ประโยชน์จากผลลัพธ์ที่มาจากการตัดสินใจและการดำเนินการต่างๆ ของวิสาหกิจ โดยไม่จำเป็นต้องหมายความว่าผู้บริโภคจะต้องจ่ายเงินเพื่อ ผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ เท่านั้น

ความรับผิดชอบต่างๆ ยังมีความเกี่ยวข้องกับการลดความเสี่ยงต่างๆ ให้เหลือน้อยที่สุดที่มาจากการใช้ผลิตภัณฑ์และการได้รับการบริการ ตลอดทั้งการออกแบบการผลิต การแจกจ่าย การให้สารสนเทศ บริการสนับสนุนต่างๆ และขั้นตอนการดำเนินงานในการถอน และเรียกคืนผลิตภัณฑ์ หลายๆ วิสาหกิจมีการร้องขอ หรือรวบรวมข้อมูลที่เป็นส่วนบุคคล และมีความรับผิดชอบในการป้องกันความปลอดภัยของข้อมูลและความเป็นส่วนตัวของผู้บริโภคดังกล่าว

การดำเนินการและความคาดหวังที่เกี่ยวข้องในการสื่อสารกับผู้บริโภค วิสาหกิจควร

- ไม่เข้าร่วมในการปฏิบัติใดๆ ที่หลอกลวง ทำให้เข้าใจผิด ข้อโกงหรือไม่เป็นธรรม ไม่ชัดเจนหรือ คลุมเครือ ซึ่งรวมไปถึงการละเลยในการแจ้งสารสนเทศที่สำคัญ

- การอนุญาตให้มีการแบ่งปันข้อมูลที่โปร่งใส ซึ่งจะทำให้เกิด การเข้าถึงและการเปรียบเทียบตัวเลือกโดยผู้บริโภคที่ง่ายขึ้น

- ชี้บ่งการโฆษณาและการตลาดอย่างชัดเจน

- เปิดเผยราคาต้นทุนและภาษี ข้อตกลงและเงื่อนไขของผลิตภัณฑ์และบริการ (รวมทั้งอุปกรณ์เสริมที่จำเป็นสำหรับการใช้) และค่าจัดส่งเมื่อมีการเสนอสินเชื่อให้แก่ผู้บริโภคควรให้รายละเอียด ของอัตราดอกเบี้ยรายปีที่แท้จริง และอัตราค่าปรับกรณีชำระไม่ตรงเวลาที่กำหนด (APR) ซึ่งรวมถึงค่าใช้จ่ายต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง จำนวนเงินที่ต้องชำระ จำนวนงวดที่ต้องชำระและวันครบกำหนดของงวดการชำระเงิน

- ยืนยันการแสดงผลงานข้อเท็จจริงตามที่กล่าวอ้างของผลิตภัณฑ์และบริการ โดยการให้ข้อมูลที่เป็นข้อเท็จจริงตามที่ลูกค้าร้องขอ

- ไม่ใช่ข้อความ สื่อทางเสียง หรือรูปภาพ ที่เป็นการปลุกฝังความเชื่อที่ผิดๆ เกี่ยวข้องกับเพศ ศาสนา เชื้อชาติ การด้อยความสามารถ หรือความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

- มีการพิจารณาถึงการโฆษณาและการตลาดเพื่อประโยชน์สูงสุดสำหรับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส รวมทั้งเด็ก และไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการทำลายผลประโยชน์ของกลุ่มผู้ด้อยโอกาสข้างต้น

- ให้สารสนเทศที่สมบูรณ์ ถูกต้อง สามารถเข้าใจได้ และสามารถเปรียบเทียบอย่างเป็นทางการได้ หรือใช้ภาษาที่ใช้กันทั่วไป ณ จุดขาย และเป็นไปตามกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- คุณลักษณะต่างๆ ที่สำคัญของผลิตภัณฑ์และบริการ รวมทั้งผลิตภัณฑ์ด้านการเงิน และการลงทุน หากเป็นไปได้ควรคำนึงถึงวงจรชีวิตทั้งหมด

- คุณลักษณะหลักต่างๆ ด้านคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการที่ใช้วิธีทดสอบที่เป็นมาตรฐาน และหากเป็นไปได้ มีการเปรียบเทียบ เช่น กับสมรรถนะโดยเฉลี่ย หรือแนวปฏิบัติที่ดีเลิศ การให้สารสนเทศดังกล่าวควรมีข้อจำกัดในสถานการณ์ที่เห็นว่ามีเหมาะสมและนำไปปฏิบัติได้ และจะช่วยเหลือผู้บริโภคต่างๆ

- คุณลักษณะต่างๆ ด้านสุขภาพและความปลอดภัยของผลิตภัณฑ์และบริการ ตัวอย่างเช่น การใช้ที่อาจก่อให้เกิดอันตราย วัสดุและสารเคมีอันตรายที่มีอยู่ในผลิตภัณฑ์หรือที่ถูกปลดปล่อยออกมาจากผลิตภัณฑ์ในระหว่างวงจรชีวิตสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการเข้าถึงผลิตภัณฑ์และบริการต่างๆ

- ไม่กำหนดเงื่อนไขไว้ในข้อสัญญาที่ไม่เป็นธรรม เช่น การยกเว้นในการรับผิดชอบที่ไม่เป็นธรรม สิทธิในการเปลี่ยนแปลงราคาและเงื่อนไขแต่เพียงผู้เดียว การผลักภาระความเสี่ยงของการล้มละลายไปสู่ผู้บริโภค หรือกำหนดระยะเวลาในข้อตกลงที่ยาวนานเกินไป และหลีกเลี่ยงพฤติกรรมทำให้ยืมแบบเอาเปรียบ เช่น อัตราการให้เครดิตที่ไม่สมเหตุสมผล

- ให้สารสนเทศที่ชัดเจนและเพียงพอเกี่ยวกับราคา คุณสมบัติด้านการใช้งาน เงื่อนไข ข้อตกลง ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาของสัญญา และระยะเวลาในการยกเลิก

การมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาชุมชน

วิสาหกิจต่างๆ ล้วนมีความสัมพันธ์กับชุมชนที่วิสาหกิจเหล่านั้นตั้งอยู่ ความสัมพันธ์นี้ควรมีพื้นฐานจากการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาชุมชน ในการมีส่วนร่วมของชุมชนทั้งโดยปัจเจกบุคคล หรือสมาคมต่างๆ เพื่อส่งเสริมแนวคิด การยึดผลประโยชน์ของประชาชนเป็นที่ตั้ง (PUBLIC GOOD) จะช่วยสร้างความแข็งแกร่งให้แก่ประชาสังคม วิสาหกิจที่มีการสานสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ได้อย่างน่าเชื่อถือจะสามารถสะท้อนและเพิ่มความเข้มแข็งให้กับค่านิยมด้านประชาธิปไตยและประชาชน

ชุมชนหมายถึง แหล่งอาศัยที่อยู่กันมา หรือสถานที่ตั้งของชุมชนในพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ต่าง ๆ รวมทั้งในบริเวณใกล้เคียงของสถานที่ตั้งของวิสาหกิจ หรืออยู่ในบริเวณพื้นที่ที่รับผลกระทบจากวิสาหกิจ อาณาบริเวณและสมาชิกของชุมชนที่ได้รับผลกระทบต่าง ๆ จากวิสาหกิจจะขึ้นอยู่กับบริบท และโดยเฉพาะอย่างยิ่ง จะขึ้นอยู่กับขนาดและลักษณะของผลกระทบต่าง ๆ เหล่านั้นด้วย อย่างไรก็ตาม คำว่าชุมชน โดยทั่วไปแล้วยังหมายถึง กลุ่มของประชาชนที่มีคุณลักษณะเฉพาะที่เหมือนกัน ยกตัวอย่างเช่น ชุมชนที่มี ช็อกโกแลตในประเด็นใด ๆ โดยเฉพาะอีกด้วย

การมีส่วนร่วมของชุมชนและการพัฒนาชุมชน ทั้งสองเรื่องนี้ต่างล้วนเป็นส่วนสำคัญของการพัฒนาอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นการดำเนินการที่มากกว่าการชั่ง และ การสานสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการ ดำเนินการต่าง ๆ ของวิสาหกิจ แต่จะรวมไปถึงการสนับสนุน และการสร้างความสัมพันธ์ภายในชุมชน ที่เหนือสิ่งอื่นใด การมีส่วนร่วมของชุมชนยังเป็นการวางรากฐานของการรับรู้ถึงค่านิยมของชุมชนด้วย ดังนั้นการมีส่วนร่วมของชุมชนของวิสาหกิจจึงควรเกิดขึ้นจากการได้รู้ว่า วิสาหกิจเองก็คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของชุมชน และร่วมรับผลประโยชน์กับชุมชนด้วย

การที่วิสาหกิจมีส่วนช่วยสนับสนุนชุมชนโดยการพัฒนาชุมชนจะสามารถช่วยยกระดับสภาพความเป็นอยู่ของชุมชนให้ดียิ่งขึ้น การพัฒนาดังกล่าวเป็นที่เข้าใจโดยทั่วไปว่าเป็นการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชากร การพัฒนาชุมชนจะไม่ใช้กระบวนการที่คงที่ ยิ่งไปกว่านั้นการพัฒนาชุมชนอาจเป็นกระบวนการที่ทำเป็นระยะยาวที่ส่งผลที่แตกต่างหรือขัดแย้งกับผลประโยชน์ก็ได้ คุณลักษณะที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และ วัฒนธรรมจะมีผลทำให้

ชุมชนแต่ละแห่งมีความเป็นเอกลักษณ์และจะส่งผลกระทบต่อสิ่งต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้น ในอนาคตด้วย ดังนั้นการพัฒนาชุมชนจึงเป็นผลของลักษณะต่าง ๆ ด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ และวัฒนธรรม รวมทั้งจะขึ้นอยู่กับคุณลักษณะของแรงผลักดันต่าง ๆ ทางสังคมที่เกี่ยวข้อง ด้วย ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในชุมชนอาจมีผลประโยชน์ที่แตกต่างกัน รวมทั้งอาจมีความขัดแย้งในผลประโยชน์ต่าง ๆ ด้วย การมีความรับผิดชอบร่วมกันจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการส่งเสริมให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีของชุมชนซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ร่วมกัน

ตามกรอบเป้าประสงค์ของการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (MILLENNIUM DEVELOPMENT GOALS-MDGS) ขององค์การสหประชาชาติ ที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของวิสาหกิจนั้น ได้แก่

1. การขจัดความยากจนและความหิวโหย
2. เด็กทุกคนได้รับการศึกษาในระดับประถมศึกษา
3. การส่งเสริมความเท่าเทียมกันด้านเพศ และการส่งเสริมบทบาทสตรี
4. การลดอัตราการตายของเด็ก
5. การพัฒนาสุขภาพของสตรีมีครรภ์
6. การต่อสู้กับโรค HIV/AIDS มาลาเรีย และโรคอื่น ๆ
7. การมั่นใจต่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน
8. การส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในระดับประชาคมโลก

วิสาหกิจจึงควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของวิสาหกิจ กรอบของ MDGS นี้

เจาะลึก CSR ที่แท้

ในที่นี้จะได้วิเคราะห์ประเด็น
ร่วมสมัยต่างๆ
ที่มักก่อให้เกิดความเข้าใจผิด
ต่อ CSR ที่แท้ หรือประเด็นที่
ดูเป็นการบิดเบือน CSR
เพื่อหลีกเลี่ยงการทำ CSR
ที่แท้ เป็นต้น

2.1 จิตอาสา กับ CSR

ของความรับผิดชอบต่อสังคมของวิสาหกิจ (CSR: CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY) ในที่นี้ มาวิเคราะห์กันให้ชัดเจนว่า “จิตอาสา” กับ CSR เกี่ยวพัน หรือแตกต่างกันอย่างไร อาจมีความพยายามในการใช้ จิตอาสาในเชิงหลอกลวงให้วิสาหกิจขาดความรับผิดชอบต่อสังคม หรือไม่

อาสาสมัครเป็นสิ่งที่ดี

การอาสาทำดี มีจิตอาสาย่อมเป็นสิ่งที่ดี สมควรได้รับการยกย่อง การทำดีย่อมดีต่อตนเองและผู้อื่น อย่างน้อย ก็ทำให้คนทำดีสบายใจ ผิดกับการทำชั่วยอมทำให้ผู้กระทำ ร้อนร้อนไม่เป็นสุข การร่วมกันทำดีเป็นหมู่คณะในวิสาหกิจ หนึ่งยังเป็นการเสริมสร้างความสามัคคีและบรรยากาศที่ดีใน หมู่คณะ การทำดีเป็นสิ่งที่ทุกศาสนาให้ความสำคัญโดยเริ่ม จากการทำความทานที่ถึงพร้อมและโดยไม่กระทบตนเอง และผู้อื่น

เรามีคนทำดีสูงสุดคือระดับศาสดา รองลงมาคือ “SAINT” ทั้งหลาย เช่น แม่ชีเทเรซา หรือผู้ที่พึงเคารพ ที่บำเพ็ญความดีมาชั่วชีวิต เช่น ครูพระทีป อึ้งทรงธรรม คุณมีชัย วีระไวทยะ ฯลฯ แต่จะให้คนทุกคนเป็นผู้มีจิตอาสา ระดับนี้คงเป็นไปได้ยาก เพราะคนส่วนมากยังต้องดิ้นรนกับการทำมาหาเลี้ยงชีวิตเช่นสามัญชน อย่างไรก็ตามเราควร ส่งเสริมให้คนทำดี

หน่วยงานที่อาสาทำดีในสังคมมีให้เห็นทั่วไป และ ทำงานค่อนข้างได้ผลโดดเด่นดีเลิศ เช่น มูลนิธิร่วมกตัญญู มูลนิธิป่อเต็กตึ๊ง ที่แม้แต่ดาราบางคนก็ยังไปเป็นอาสาสมัคร กู้ภัย นอกจากนี้ในส่วนของนักธุรกิจก็ยังมีสโมสรที่เกี่ยวข้อง เช่น โรตารี ไลออน ซอนต้า เป็นต้น รวมทั้งสมาคมและ มูลนิธิเด่น ๆ เช่น มูลนิธิดวงประทีป สมาคมพัฒนาประชากร และชุมชน เป็นต้น ความเสียสละของมวลสมาชิกเหล่านี้ ในการบริจาคทานหรือทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ ส่วนรวม ล้วนเป็นสิ่งที่ควรชื่นชม

รังสรรค์ค่าใหม่ๆ

กิจกรรมทำดีก็มีการเปลี่ยนรูปแบบ เช่น กิจกรรมที่ดำเนินการโดยผู้ที่มีฐานะดีในสังคม ก็คือกิจกรรมแจกข้าวของเหล่าคุณหญิงคุณนาย ซึ่งเริ่มต้นในช่วง 50-60 ปีก่อน แต่ในระยะหลังมา กิจกรรมเหล่านี้อาจถูกมองว่าเป็นการทำดีเอาหน้า หรือหวังลาภยศสรรเสริญ หรือเป็นการทำดีแบบไม่ยั่งยืนต่อผู้รับ บางครั้งการไปแจกของยังอาจสร้างความยุ่งยากใจให้กับผู้แจก เพราะผู้รับแจกยังอาจตามมาขอรับของแจกเป็นระยะ ๆ จนสร้างความรำคาญแก่ผู้แจกบางส่วน เป็นต้น

โดยที่กิจกรรมทำดีไม่จำเป็นต้องการเป็นการแจกสิ่งของหรือเงินทอง แต่ยังหมายถึงการให้ด้วยแรงงาน ปัญญา เครื่องช่วย ช่องทางตลาด การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การให้ทุนการศึกษา และอื่นๆ ดังนั้นคำใหม่ ๆ จึงถูกรังสรรค์ขึ้นมาจาก “การแจกของ” เป็น “การบำเพ็ญประโยชน์” “การแบ่งปัน” “กิจกรรมเพื่อสังคม” และ “จิตอาสา” ในที่สุด สมัยก่อนเมื่อนักศึกษาวาง ก็อาจ “ออกค่ายอาสาพัฒนา” แต่เดี๋ยวนี้ก็เรียก “จิตอาสา” ตามๆ กันไป

มีความรับผิดชอบต่อก่อนแล้วค่อยอาสา

อันที่จริง การอาสาทำดีถือเป็นกิจกรรมหนึ่งของ CSR ที่แสดงออกถึงการมีน้ำใจ เมื่อผู้รับได้รับน้ำใจดังกล่าว ก็จะเห็นถึงคุณค่าของผู้ให้ และกลับมาใช้บริการของผู้ให้ เช่น การทำโฆษณาเรียกน้ำตาของบริษัทประกันชีวิตชุดต่างๆ ก็คงส่งผลให้ผู้ชม ซึ่งใจกับความใจดี-เห็นใจเพื่อนมนุษย์ของวิสาหกิจแห่งนี้ และซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตไปแล้วไม่รู้เท่าไรๆ เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องเน้นย้ำก็คือ ทุกคนต้องทำตามหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุดก่อนและเมื่อพร้อมจึงค่อยไปอาสาทำดี หรืออาจอาสาทำดีไปพร้อมๆ กับความรับผิดชอบต่อสังคมที่ยิ่งใหญ่ แต่จะมุ่งแต่การทำดี โดยละเลยความรับผิดชอบต่อ วิสาหกิจที่ดีต้องรับผิดชอบต่อทั้งผู้ถือหุ้นทั้งรายใหญ่และรายเล็ก ต่อลูกค้า ต่อคู่ค้าหรือผู้ให้บริการ (SUPPLIERS) ต่อลูกค้า-ผู้บริโภค ต่อชุมชนโดยรวม ต่อสังคมโดยรวม ต่อสิ่งแวดล้อม ต่อโลก ฯลฯ สิ่งที่พึงส่งเสริมให้วิสาหกิจตระหนักก็คือ หากขาดซึ่งความรับผิดชอบต่อ ทำลายสิ่งแวดล้อม ก็เท่ากับละเมิด ผิดทั้งกฎหมายแพ่ง อาญา ฯลฯ ถือเป็นอาชญากรรมอย่างหนึ่ง

ความรับผิดชอบของนักศึกษา

ตัวอย่างหนึ่งของการให้ก็คือกรณีของนักศึกษา เรามักจะบอกให้เด็กและเยาวชนทำดี ให้นักศึกษารับใช้ประชาชน มีจิตอาสา แต่โดยทั่วไปการให้นั้นเป็นการไปจากที่สูงไปสู่ที่ต่ำ อาจมีบางทีที่การให้มาจากผู้ที่ต่ำกว่า เช่น กรณีนิทาน “ราชสีห์กับหนู” เป็นต้น แต่ก็ถือเป็นข้อยกเว้นที่เกิดขึ้นนาน ๆ ครั้ง การจะสร้างจิตสำนึกแก่นักศึกษาให้มีรู้จักเสียสละนั้น เป็นสิ่งที่ดี แต่ควรให้พวกเขาตระหนักถึงหน้าที่ด้วย เพราะปีหนึ่ง ๆ รัฐบาลออกเงินถึง 35,646 บาท เป็นค่าใช้จ่ายต่อนักศึกษาหนึ่งคน ในขณะที่นักศึกษาเอง ออกค่าใช้จ่ายเพียงน้อยนิด ยกเว้นในโปรแกรมนานาชาติของนักศึกษาส่วนน้อยที่อาจเก็บค่าเล่าเรียนปีละนับแสนบาท และแม้แต่ในกรณีมหาวิทยาลัยเอกชน รัฐบาลยังตามไปสนับสนุนการศึกษาอีกมากมาย

โดยนัยนี้ เราต้องสอนนักเรียน นักศึกษาให้เห็นว่าผู้มีบุญคุณที่แท้จริงคือประชาชนผู้เสียภาษี หากใครอื่น เราต้องปลูกฝังอุดมการณ์รับใช้ประชาชนตั้งแต่เด็ก ส่งเสริมให้นักเรียนนักศึกษาจำให้ขึ้นใจว่าผู้มีพระคุณที่แท้จริงของพวกเขา คือประชาชนที่ส่งเสริมให้พวกเขาได้เรียน จะได้แทนคุณประชาชน แทนคุณแผ่นดิน ที่สำคัญต้องไม่โกงกิน ในวันหน้าอันเป็นการทรยศต่อประชาชนและประเทศชาติ และไม่ใช่มุ่งแต่กอบโกยเพื่อตนเองซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นของวงจรอุบาทว์ทำลายชาติ การรับใช้ประชาชนและประเทศชาติเป็นพันธกิจอันศักดิ์สิทธิ์ของนักศึกษา การเริ่มต้นคิดเพื่อส่วนรวม ย่อมเป็นมงคลต่อตนเอง และทำให้เกิดการเติบโตอย่างยั่งยืนในที่สุด

ความรับผิดชอบต่อของบริษัทร่วมกัน

สิ่งที่นำเสนอไว้ข้างต้นว่า การระดมฉายหนังโฆษณาเชิงคุณธรรมที่ซึ่งกินใจหรือส่งเสริมให้คนทำดี แบบ “ปุพรม” โดยใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก จนคนดูแล้วอดหลังน้ำตาไม่ได้ นั่น ถือเป็นสิ่งที่ดีอย่างหนึ่งซึ่งส่งผลดีทันตาเห็นแบบ ONLINE กล่าวคือคงมีคนดูจำนวนพอสมควรที่ “ปลื้ม” จนซื้อประกันเพราะความซึ่งใจในวิสาหกิจดังกล่าว อย่างไรก็ตามความรับผิดชอบต่อหลักของบริษัทร่วมกันชีวิตไม่ได้อยู่ที่การทำกิจกรรม “จิตอาสา” เช่นนี้

การสร้างยี่ห้อ หรือ BRAND ของวิสาหกิจประกัน ภัยให้ดีและยั่งยืนนั้น อยู่ที่การพิสูจน์ให้เห็นได้ว่า วิสาหกิจประกันภัยนั้นๆ มีความรับผิดชอบต่อลูกค้า ผู้เอาประกัน ไม่เบี้ยว ไม่บ่ายเบี่ยงการจ่ายเงินประกัน มีบริการที่สะดวก และมีคุณภาพทัดเทียมกับวิสาหกิจประกันภัยต่างชาติ ด้วยเบี้ยประกันที่ใกล้เคียงหรือถูกกว่าวิสาหกิจต่างชาติ ถ้าเราพิสูจน์ตัวเองได้ด้วยตัวเลขและสถิติที่ชัดเจน วิสาหกิจก็จะเติบโตอย่างยั่งยืนจากปากต่อปาก หากไม่ก็เป็นเพียงการกระตุนยอดขายแบบ “ไฟไหม้ฟาง” เป็นระยะๆ เท่านั้น ผลอย่างไร หากผู้บริหารวิสาหกิจนั้น “หัวใส” เช่นวิสาหกิจบางแห่ง อาจทำโฆษณาเพิ่มความดังให้กับตนเองเพื่อปูทางไปทำธุรกิจส่วนตัวหรือเล่นการเมืองในอนาคตก็เป็นได้

ระวังสำนึกความรัก

การมีจิตอาสานั้น เป็นการแสดงออกซึ่งความรัก ถือเป็นคตินิยมแบบคริสต์ศาสนาที่สอนให้รักในเพื่อนมนุษย์ รักและศรัทธาในพระเจ้าแต่เพียงพระองค์เดียว แต่ในหลักพุทธศาสนา ไม่ได้สอนให้รักแม้แต่รักต่อองค์พระพุทธเจ้าเอง พระพุทธองค์สอนเรื่องกาลามสูตร ไม่สอนให้รักแต่เชื่อ พระพุทธองค์ยังตรัสให้เห็นว่า “ที่ใดมีรัก ที่นั่นมีทุกข์” พุทธศาสนาเน้นความเมตตา ซึ่งบางคนก็อาจตีความเป็นความรักแบบไม่มีเงื่อนไข (รักโดยไม่หวังผลตอบแทน) อะไรทำนองนั้น

บางคนกล่าวไว้สวยหรูว่า “ให้ความรักกันเต็มแผ่นดิน ความสงบสุขก็จะบังเกิด โลกก็จะน่าอยู่ ฯลฯ” ประโยคสมมติ (IF CLAUSE) อันนี้เป็นสิ่งที่เป็นไปได้ แม้จะทำให้คนส่วนใหญ่รักกันขนาดไหน แต่เราขาดซึ่งการบังคับใช้กฎหมาย ปลอ่ยให้คนชั่วประกอบอาชญากรรม ความสงบสุขก็ไม่อาจเกิดขึ้น บางทีอาจต้องระวังการทำดีด้วยข้ออ้าง “ความรัก” เพราะเป็นการหลอกให้เราหลงเชื่อ ต้มเราเพื่อขายสินค้า

คือแทนที่คนจะซื้อสินค้าหรือบริการเพราะคุณภาพ กลับหลงซื้อเพราะความศรัทธาในการทำดี นอกจากนี้ หากเราสังเกตให้ดี จะมีการอาสาทำดีเพื่อปกปิดความชั่ว ความผิดต่างๆ อยู่เสมอ เช่น อาชญากรก็มักชอบบริจาค คนที่ทำผิดกฎหมาย ทำลายสิ่งแวดล้อม ก็มักชอบอ้างว่าตนมี CSR เป็นต้น

ที่ร้ายยิ่งกว่านั้นก็คือการหลงทำความดีจนกลายเป็น “ม้าล่าปาง” คือขาดการมองอย่างรอบด้าน จนถูกทำให้โง่งม เบื่อเมา ไม่กิดขวางการทำชั่วของอาชญากร เช่น เรายกย่องคนทำดีที่ช่วยปลูกป่าต่างๆ (เช่น กรณี ด.ต.วิชัย สุริยบุตร ที่เคยถูกหาว่าเป็นคน (บ้า) ปลูกต้นไม้ 2,000,000 ต้น จนหลงเข้าใจว่าการปลูกป่าเป็นหนทางสำคัญในการสร้างสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน การที่สังคมมุ่งเน้นการทำดีด้วยการปลูกป่าโดยลืมดูการตัดไม้ทำลายป่า ก็เท่ากับปล่อยให้อาชญากรกอบโกยโดยไร้ผู้ขัดขวาง ปล่อยให้ท่านสืบ นาคะเสถียร ตายฟรี เพราะป่าก็ยังลดลงในอัตราใกล้เคียงกับก่อนที่ท่านจะเสียชีวิต

สิ่งหนึ่งที่พึงยอมรับก็คือ ปัญหาของสังคมของเราในทุกวันนี้ ไม่ใช่อยู่คนทำดีน้อยไป หรือคนส่วนใหญ่ในประเทศเป็นคนไม่ดีพอ พวกเขาส่วนใหญ่คือ “ปูดุชน” ที่ยังมีรักโลกโกรธหลง แต่ไม่ใช่คนไม่ดีที่ต้องได้รับการบำบัด แต่หากทำตัวละกิเลสให้ดีกว่านี้ย่อมดี แต่ปัญหาสังคมในทุกวันนี้เกิดจากคนไม่ดีส่วนน้อยที่มีอำนาจบีบบังคับคนส่วนใหญ่

ปล้นชิงทรัพย์ากรไปจากคนอื่น เช่น โจร (ทุกระดับ) ย่อมเป็นคนส่วนน้อย ดังนั้นการเรียกร้องให้คนทำดี โดยไม่ใส่ใจปราบปรามคนไม่ดี จึงเป็นการมองด้านเดียวที่อันตราย เพราะทำให้คนไม่ดีไม่ถูกรบกวนและที่สำคัญไม่ได้รับการปราบปรามเพื่อความผาสุกของปูดุชน

สรุป : ทำ CSR ให้ถูกทาง

โดยสรุปแล้ว วิสาหกิจใดๆ จะมีความรับผิดชอบต่อสังคม นอกจากจะดำเนินการแบบ “จิตอาสา” ซึ่งให้บุญตอบแทนแบบ ONLINE แล้ว ยังต้องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างแท้จริงต่อสังคมด้วยการที่ไม่ละเมิดต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหลายตั้งแต่ผู้ถือหุ้น ลูกจ้าง คู่ค้า ลูกค้า ชุมชน สังคมและสิ่งแวดล้อมโดยรวม ทั้งทางแพ่งและทางอาญา เราต้องดำเนินธุรกิจให้ถูกต้องตามกฎหมาย ยิ่งกว่านั้นวิสาหกิจยังต้องมีมาตรฐานและจรรยาบรรณทางวิชาชีพและทางธุรกิจ โดยมีการตรวจสอบและเปิดเผยข้อมูลอย่างโปร่งใสตรงไปตรงมา ไม่ใช่กระทำเพียงแค่การโฆษณาชวนเชื่อ อย่าให้ใครหรือวิสาหกิจใดเชิดชู “จิตอาสา” จนบดบังความรับผิดชอบต่อสังคมที่ตนต้องมีของตน

ดังนั้น CSR จึงมีเนื้อหาใจกลางที่ความรับผิดชอบต่อ
หลักเสี่ยงไม่ได้ ส่วน “จิตอาสา” เป็น OPTION เพิ่มเติม
ผมจึงขออัญเชิญพระราชดำรัสเรื่องความรับผิดชอบต่อ
ให้เป็นมงคลต่อทุกท่าน ดังนี้ :

“เมื่อเข้าใจความหมายของคำว่า “รับผิดชอบต่อ” ตาม
นัยดังกล่าวแล้ว ผู้ที่เข้าใจซึ่งในความรับผิดชอบต่อ
ตระหนักได้ทันทีว่า ความรับผิดชอบต่อคือหน้าที่ที่ได้รับมอบ
หมายให้ทำ จะหลักเสี่ยงละเลยไม่ได้

2.2 มองให้ชัด CSR บริษัทยักษ์ใหญ่ในไทย

ในปัจจุบัน มีความเข้าใจผิดว่า CSR คือการบริจาค
ดังนั้น CSR จึงเป็นกิจกรรม (ผูกขาด) ของเฉพาะวิสาหกิจ
ยักษ์ใหญ่เท่านั้น แต่ในความเป็นจริง วิสาหกิจเหล่านั้นอาจ
บำเพ็ญประโยชน์เพียงไม่มากนัก และบทบาทหลักของ
วิสาหกิจยักษ์ใหญ่ที่มีผลต่อผู้บริโภคและประชาชนไทยนั้น
ควรเป็นอย่างไร

ตัวเลขชี้วัด

จากการวิเคราะห์ข้อมูลของสำนักงานสถิติแห่งชาติ
ครัวเรือนหนึ่งๆ ของไทยใช้จ่ายเงินเพื่อการบริจาคเป็นเงิน
เดือนละ 422 บาท หรือ 2.69% ของรายได้ต่อเดือนของ
ครัวเรือนเชื่อว่าแทบไม่มีวิสาหกิจใดทั้งใน และนอก
ตลาดหลักทรัพย์จะบริจาคเงินถึง 2.69% ของรายได้ของตน
เป็นแน่ เพราะถ้าทำจริง ผลงานสร้างสรรค์คงมีมากกว่านี้
และสังคมคงดีงามผาสุกอย่างมีนัยสำคัญกว่านี้

การที่วิสาหกิจหลายแห่งไม่แสดงตัวเลขการบริจาค
ชัดเจน ก็คงเป็นเพราะใช้เงินไปเพียงน้อยนิด จึงกระดากที่
จะเปิดเผย การที่วิสาหกิจบางแห่งคุยเชื่องว่าตนแทบไม่ใช้
เงินในการทำ CSR เลย ก็คงเป็นเพราะอาศัยแรงงานฟรี
ของพนักงานไปทำอะไรมากน้อยให้พอได้ออกข่าวตาม
ความเกรงใจของสื่อมวลชน ดังนั้นสัมฤทธิ์ผลของ CSR จึง
ไม่อาจพิจารณาจากจำนวนกิจกรรมที่ได้ทำ

กิจกรรมของวิสาหกิจขนาดยักษ์

เมื่อยกตัวอย่างการทำ CSR ภาคปฏิบัติที่ไร เรามักเห็นตัวอย่างของวิสาหกิจยักษ์ใหญ่ในประเทศไทย ดูแล้วรู้สึกว่าจะทำได้ดีเหลือเกิน แต่อันที่จริง อาจเป็นการทำ CSR ที่ไม่ตรงประเด็น และที่สำคัญเอาเป็นแบบอย่างไม่ได้มากนัก ชินทำไปก็อาจเข้าทำนอง “เห็นช้างขี้ ชี้ตามช้าง”

ถ้าเราอ่านบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารวิสาหกิจยักษ์ใหญ่ หลายท่านก็มักจะแสดงความเห็นดี ๆ หลายอย่างต่อ CSR เช่น เป็นการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคม ทำแล้วเกิดความสุขที่ยั่งยืน ไปจนถึงกระทั่งทำไรไม่ใช่เป้าหมายสูงสุด แล้วก็ยกตัวอย่างการช่วยเหลือสังคมมาตั้งแต่สมัยรุ่นปู่ รุ่นพ่อให้เห็นว่าได้ดำเนินการมานานแล้ว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม CSR หรือ CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY ซึ่งแปลไทยว่า ความรับผิดชอบต่อสังคมของวิสาหกิจนั้น เป็นมากกว่าการบำเพ็ญประโยชน์ ยังรวมถึงมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณธุรกิจซึ่งถือเป็น SOFT LAWS และที่สำคัญที่สุดก็คือการปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัดซึ่งถือเป็น HARD LAWS ที่เราจะละเมิดไม่ได้ CSR นั้นทำเพื่อประโยชน์ของทั้งผู้ถือหุ้น

ลูกจ้าง คู่ค้า ลูกค้า ชุมชนโดยรอบ สังคมโดยรวม อย่างสมดุล ไม่ใช่ไปเน้นฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง

ที่ว่า “การแสวงหากำไรสูงสุดไม่ใช่เป้าหมายหลัก” นั้น ฟังดูเผิน ๆ ก็ดูเทดี แต่จริง ๆ การแสวงหากำไรสูงสุดโดยไม่โกงก็มีและย่อมแสดงนัยถึงการมีประสิทธิภาพสูงสุดที่บริหารแบบมืออาชีพจริง ๆ มีใช้หรือ การวางหลักไม่แสวงหากำไรสูงสุดเช่นนี้ ละเมิดหรือขัดกับผลประโยชน์ของเหล่าผู้ถือหุ้นใหญ่น้อยหรือไม่ บางครั้งการใช้นโยบายที่ดูดีจากเงินของผู้ถือหุ้นเช่นนี้ ก็ส่งผลให้ผู้บริหารวิสาหกิจยักษ์ใหญ่ มีชื่อเสียงส่วนตัวขจรขยายได้กลายเป็นผู้ทรงเกียรติในสภาไปบ้างแล้ว

บริษัทพลังงานรายใหญ่รายหนึ่งชู CSR ที่การปลูกป่าขนาดรวมพอ ๆ กับกรุงเทพมหานคร บริษัทวัสดุก่อสร้างใหญ่ก็พยายามพัฒนาชนบท สร้างฝายน้ำนันทมนี่ ๆ แห่ง บริษัทโทรคมนาคมใหญ่ก็เน้นการทำประโยชน์ต่อชุมชนประเทศชาติไปจนถึงสิ่งแวดล้อมและโลกโดยรวม ส่วนบริษัทเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ก็บำเพ็ญประโยชน์ในทุกรูปแบบ ตั้งแต่กีฬา การศึกษา สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรม

การบำเพ็ญประโยชน์เหล่านี้เป็นสิ่งที่ดีที่ควรค่าแก่การยกย่อง อย่างไรก็ตามการบำเพ็ญประโยชน์ไม่ใช่ประเด็นหลักของ CSR แต่เป็นเพียงประเด็นเสริม วิสาหกิจเอกชนนั้นคงไม่ใช่มีหน้าที่หลักเป็นเสมือนกรมการพัฒนาชุมชน กรมป่าไม้ กรมศิลปากร หรือการกีฬาแห่งประเทศไทย แต่อย่างใด

เราคงจำได้ว่า เคยมีโฆษณาว่า “รักเมืองไทย ใช้ ___” แต่ยุคหนึ่ง ผู้บริโภคกลับไปเติมน้ำมัน JET เพราะบริการดีกว่า ห้องน้ำสะอาดกว่าและขายราคาถูกกว่าเป็นต้น บริษัทผลิตวัสดุก่อสร้างใหญ่ก็เกือบเอาตัวไม่รอดในยุคเศรษฐกิจตกต่ำปี 2540 ข้อนี้แสดงให้เห็นชัดว่าการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีช่วยอะไรแทบไม่ได้เลย และการบริหารจัดการก็เชื่อว่าเจ็ทจะเป็นหลักประกันที่เชื่อมั่นได้ บริษัทโทรคมนาคมบางแห่งก็ถูกวิสาหกิจข้ามชาติมาซื้อไป ส่วนบริษัทเครื่องเติมแอลกอฮอล์บางแห่งก็ไม่รู้จักปรับตัวตั้งแต่แรก ด้วยการผลิตสินค้าราคาถูกออกมาแข่งขันจนเสียส่วนแบ่งตลาดไปมากมาย

จะเห็นได้ว่าในท่ามกลางการแข่งขันที่รุนแรงนี้ การบริหารธุรกิจที่ไม่เป็นมืออาชีพที่ดีพอ จะไม่สามารถอยู่รอดได้ และยังทำ CSR ที่กลายเป็นการให้ การช่วยเหลือสังคม ยิ่งกลายเป็นภาระ เป็นส่วนเกิน และเป็น “เตี้ยขี้ม่อม” อย่างไรก็ตามการบำเพ็ญประโยชน์ของวิสาหกิจยักษ์ใหญ่เป็นกิจกรรมจำเป็น ที่มุ่งจะสร้างชื่อให้คนรู้จักติดตลาด ถือเป็นการตลาดแบบอ่อนๆ หรือ SOFT MARKETING หรือเป็นการโฆษณาแฝงอย่างหนึ่งที่ขาดเสียมิได้ กิจกรรมเหล่านี้วิสาหกิจขนาดเล็กอาจทำไม่ได้เพราะจะกลายเป็นการ “เห็นข้างซี ซี้ตามข้าง” ไป

การทำ CSR ที่แท้นั้นจะทำให้องค์กรอยู่รอดและเติบโตได้อย่างมั่นคง กิจกรรม CSR ของวิสาหกิจยักษ์ใหญ่ ควรเน้นที่ลูกค้าผู้ใช้บริการโดยบริษัทพลังงานรายใหญ่ ต้องบริหารได้อย่าง JET ในอดีต จนทำให้ผู้ใช้บริการมั่นใจและเชื่อถือในบริการ บริษัทผลิตวัสดุก่อสร้างต้องขายสินค้าที่มีคุณภาพในราคาที่ต่ำกว่าบริษัทต่างชาติ บริษัทโทรคมนาคมต้องสามารถแข่งขันกับต่างชาติได้ สถาบันการเงินโดยเฉพาะที่เป็นวิสาหกิจของรัฐก็ต้องสร้างความเชื่อถือที่เหนือกว่าคู่แข่งทั้งต่อผู้มาฝากเงินและผู้มาขอกู้

ในทางตรงกันข้ามปรากฏการณ์ที่แสดงถึงการขาด CSR ก็เช่น การที่ลูกค้าต้องไปเข้าคิวซื้อวัสดุก่อสร้างข้ามคืนในช่วงก่อนวิกฤตปี 2540 นั้นแสดงถึงการบริหารจัดการที่ไม่มีประสิทธิภาพและการดูแลลูกค้าที่ไม่ดีพอ นอกจากนี้สถาบันการเงินบางแห่งก็บีบบังคับพนักงานให้ทำธุรกิจที่หลากหลายจนสร้างความกดดันอย่างหนักจนถึงกับฆ่าตัวตายไปก็มี

ประเด็นที่วิสาหกิจยักษ์ใหญ่ต้องดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้มี CSR ที่แท้ก็คือ การโกงกินภายใน โดยเฉพาะฝ่ายจัดซื้อที่ทำตัวมีอิทธิพล เป็นแหล่งหาผลประโยชน์หรือแดนสนธยาสำหรับผู้บริหารระดับสูง การว่าจ้างบริษัทวงศาวานร่านเครือมาใช้บริการโดยขาดการแข่งขันเสรี จึงไม่สามารถได้ผู้ให้บริการที่มีคุณภาพคุ้มค่าเพียงพอต่อผู้ถือหุ้น หรือแม้แต่การชกปากถุงกับลูกค้าผู้มาขอกู้เงิน หรือการเลือกให้ผู้ให้บริการที่ยินยอมจ่ายค่านายหน้าให้ฝ่ายจัดซื้อ เป็นต้น

ถ้าวิสาหกิจขนาดยักษ์สามารถอุดช่องโหว่การโกงกินได้ ก็จะช่วยสร้างความน่าเชื่อถือ ทำให้เกิดความยั่งยืนของแบรนด์ของตนได้เป็นอย่างดี และยังมีเงินเหลืออีกมหาศาลมาบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ใช่การบำเพ็ญประโยชน์ที่ขาดกลยุทธ์เช่นที่เป็นอยู่ ยิ่งวิสาหกิจเหล่านี้บำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมอย่างเต็มที่ ก็ยิ่งจะทำให้สังคมน่าอยู่ยิ่งขึ้น วิสาหกิจยักษ์ใหญ่นั้นก็ยิ่งมั่นคง ไม่พังครืนเหมือนปราสาททราย!

กรณีศึกษาสถาบันการเงิน

ที่ผ่านมาสถาบันการเงินมักจะทำให้ความสำคัญกับการรณรงค์เรื่องสิ่งแวดล้อมและพลังงานทางเลือก แต่เรื่องเหล่านี้แทบไม่เกี่ยวข้องกับธนาคารซึ่งเป็นธุรกิจบริการ ต่างจากโรงงานที่มีโอกาสทำลายสิ่งแวดล้อมมากกว่า แม้ในสังคมนี้ทุกฝ่ายควรทำดีด้วยการประหยัดพลังงานหรือร่วมมือกันสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมที่ดี แต่กิจกรรมดังกล่าวก็ไม่ได้แสดงถึงความรับผิดชอบต่อตรงของสถาบันการเงิน และไม่ได้มีผลต่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนสำหรับสถาบันการเงินหรือ SUSTAINABLE BANKING อย่างแท้จริง

ที่ผ่านมาสถาบันการเงินในยุโรปที่มีชื่อเสียงด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น ล้มละลายไปหลายแห่งแล้ว มีอยู่แห่งหนึ่งเป็นธนาคารขนาดใหญ่ในสกอตแลนด์ ธนาคารดังกล่าว

มักป่าวประกาศว่า ตนเองโดดเด่นด้าน CSR เพราะมุ่งอำนวยความสะดวกให้เฉพาะวิสาหกิจที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม แต่เมื่อต้นปี 2552 นี้เอง ธนาคารดังกล่าวต้องเข้ารับการฟื้นฟู เพราะการบริหารผิดพลาดและเรื่องอื้อฉาวของผู้บริหาร นี่แสดงให้เห็นว่าการ “ลูปหน้าปะจมูก” ทำดีโดยอ้างว่าตนมี CSR นั้น ช่วยอะไรไม่ได้เลย หากขาดความรับผิดชอบต่ออย่างแท้จริงต่อธุรกิจของตนเอง

วิกฤตการเงินของสหรัฐอเมริกา นั้น เกิดจากการขาดความรับผิดชอบต่อสถาบันการเงิน จากผลการประชุมของกลุ่มประเทศชั้นนำที่เรียกว่า G20 พบข้อสรุปว่า ในอนาคตจะสามารถป้องกันวิกฤตดังกล่าวได้ก็ต่อเมื่อสถาบันการเงินมีความโปร่งใส มีความสุจริต และมีกฎระเบียบที่ดีขึ้น ซึ่งก็แสดงว่าที่ผ่านมาสถาบันการเงินเหล่านี้อาศัยแต่เพียงชื่อเสียงเปลือกนอก ไปปั่นเงินจนเศรษฐกิจโลกเสียหายมหาศาล กิจกรรม CSR ของสถาบันการเงินเหล่านี้จึงกลายเป็นเพียงเครื่องมือที่มีไว้ปกปิดอาชญากรรม และอาชญากรรมที่เกิดจากความไม่โปร่งใสของวิสาหกิจนั่นเอง

ในอดีตที่ผ่านมา สถาบันการเงินหลายแห่งล้มละลายไปเพราะการปล่อยกู้ยืมอย่างขาดความรับผิดชอบให้เครือญาติ โดยขาดหลักทรัพย์สินค้ำประกันที่เพียงพอ สถาบันการเงินบางแห่งขโมยแนวคิดที่ดีของโครงการที่มีผู้มาเสนอขอสินเชื่อไปทำเสียเอง หรือบางครั้งกว่าผู้กู้จะขอกู้เงินสำเร็จ ก็ต้องจ่ายเงินได้โต๊ะให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายสินเชื่อ ผู้จัดการสาขา และผู้จัดการเขต เป็นต้น

ในอดีตผู้บริหารสถาบันการเงินบางแห่ง บ้างก็โกงวิสาหกิจของตนเอง จัดตั้งบริษัทลูกมาให้บริการแก่บริษัทแม่ โดยไม่มีแข่งขันอย่างเท่าเทียม ทำให้สถาบันการเงินหรือผู้ถือหุ้นเสียหายและผู้ใช้บริการต้องเสียประโยชน์ หรือผู้บริหารใช้จ่ายเงินของสถาบันการเงินไปอย่างฟุ่มเฟือยเพื่อบำรุงความสุขสบายของตน เป็นต้น

สถาบันการเงินหลายแห่งเป็นผู้อุปถัมภ์งานอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมต่าง ๆ มากมาย แต่กลับขาดวินัยกับพนักงานอย่างรุนแรง และการปรับเพิ่มเงินเดือนก็ต้องอาศัยการเรียกร้องอย่างเอาเป็นเอาตายของพนักงาน กรณีเช่นนี้เป็นภาพที่ขัดแย้งกันเองอย่างชัดเจน

สำหรับแนวทางความยั่งยืนของสถาบันการเงินที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมเพื่อให้ตนมีความยั่งยืนนั้น ต้องเริ่มที่การ “กวาดบ้าน” ตัวเองก่อน ปิดโอกาสทุจริตด้วยการสร้างระบบตรวจสอบที่ดีและโปร่งใส และสามารถสร้างความมั่นใจแก่ลูกค้า เพราะการรับผิดชอบต่อลูกค้ามีความสำคัญอันดับแรก ไม่ว่าจะเป็ลูกค้าที่มาฝากเงินหรือที่มากู้เงิน

นอกจากนี้ยังรวมถึงการจัดการด้านบุคลากร ด้วยการฝึกอบรม การทดสอบ การให้ขวัญและกำลังใจที่เพียงพอที่จะปิดเงื่อนไขความเสี่ยงต่อการทุจริต ทั้งนี้ถือเป็นการสร้างมาตรฐานและจรรยาบรรณ (SOFT LAWS) ของนักการธนาคารหรือนักวิชาชีพ ที่สังคมจะยังความมั่นใจแก่ระบบการจัดการบุคลากรของสถาบันการเงินได้

และเมื่อมีระบบและการจัดการบุคลากรที่ดีแล้ว สถาบันการเงินใดจะไปบ้ำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมก็ค่อยว่ากันไปตามความเหมาะสม ธนาคารพาณิชย์ทั้งระบบมีรายได้รวม 604,771 ล้านบาท กำไรสุทธิ 98,896 ล้านบาทในปี 2551 ถ้าแต่ธนาคารบริจาคเป็นเงิน 2.6% ของรายได้ เช่นที่ประชาชนทั่วไปบริจาคกัน บ้านเมืองก็คงเจริญขึ้นอย่างผิดหูผิดตาแล้ว แต่ในความเป็นจริงธนาคารคงไม่ได้บริจาคมากมายนัก ดังนั้นโอกาสจริงที่ธนาคารช่วยเหลือสังคม จึงมีไม่มากนัก

ยิ่งกว่านั้นธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย เป็นกิจการกึ่งผูกขาดที่มีผู้แข่งขันน้อย ทำให้ผู้ใช้บริการซึ่งเป็นประชาชนทั่วไปเสียเปรียบ จะสังเกตได้ว่า อัตราดอกเบี้ยเงินฝากต่ำ ในขณะที่อัตราดอกเบี้ยเงินกู้สูงมาก ถ้ามีการแข่งขันที่สมบูรณ์ภายใต้การควบคุมระบบการโกงที่ดี ผลประโยชน์มหาศาลย่อมจะตกแก่สังคมมากกว่าที่ธนาคารเจียดเงินเล็กๆ น้อยๆ มาบ้ำเพ็ญประโยชน์เสียอีก ดังนั้นหากธนาคารใด สามารถบริหารจัดการเงินกระทั่งให้ประโยชน์ต่อผู้บริโภคมากกว่า คาดว่าธนาคารดังกล่าวย่อมได้รับการต้อนรับจากผู้ใช้บริการมาก ทำให้กิจการเติบโตสวนกระแสเศรษฐกิจในขณะนี้ได้

ประเด็นสุดท้ายที่พึงพิจารณาก็คือ วิสาหกิจจะไม่โกงก็ต่อเมื่อผู้บริหารไม่มีพฤติกรรมเสี่ยง อย่างที่เรียกว่า “หัวไม่ส่าย หางก็ไม่กระดิก” เป็นต้น ดังนั้นผู้บริหารระดับสูงของสถาบันการเงินจะต้องเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นบุคคลที่สามารถตรวจสอบได้ และพร้อมที่จะรับผิดชอบหากเกิดกรณีการโกงภายในสถาบันการเงินเอง

โดยสรุปแล้ว สถาบันการเงินที่จะมีความยั่งยืนได้ ต้องประกวดประชันให้สังคมประจักษ์ว่า ตนเองมีระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพสูง มีระบบตรวจสอบที่ดีว่าเงินทองไม่รั่วไหล มีต้นทุนค่าบริการที่ต่ำกว่าจนสามารถให้บริการลูกค้าได้ถูกกว่า มีพนักงานที่มีจิตใจบริการ (SERVICE MIND) อย่างเด่นชัดกว่าเป็นลำดับ เมื่อสถาบันการเงินมีความยั่งยืนเพราะคุณภาพ ก็จะช่วยพัฒนาสังคมให้ยั่งยืนต่อไป

วิสาหกิจขนาดใหญ่เป็นเสาหลักของธุรกิจไทยของเศรษฐกิจไทย จึงควรเป็นแบบอย่างในการทำดี ทำให้ถูกต้อง เป็นต้นแบบของ CSR ไทยอย่างแท้จริง

การส่งเสริมสิ่งแวดล้อม
เป็นสิ่งที่ดีเป็นอย่างยิ่ง
แต่บางครั้ง อาจมีประเด็น
ที่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด
และกระทำแบบ 'ลูปหน้าปะจมูก'
ซึ่งนอกจากไม่ได้ช่วยแก้
สิ่งแวดล้อมแล้ว ยังไม่ชัดเจน
การทำลายสิ่งแวดล้อมเสียอีก

CSR

ด้านสิ่งแวดล้อม
ในมุมมองใหม่

3.1 ทำจีน : แก้สิ่งแวดล้อม เพิ่มมูลค่าทรัพย์สินของทุกคน

สิ่งแวดล้อมเป็นปัญหาที่กำลังกัดกร่อนประเทศไทย และรูปธรรมที่เห็นชัดก็คือ มูลค่าของทรัพย์สิน รวมทั้งคุณค่าของชีวิตของเราเองก็จะด้อยค่าลงเรื่อยๆ หากสิ่งแวดล้อมถูกทำลาย มีแต่การรื้อระบบอุปถัมภ์ที่เป็นบ่อเกิดของการทุจริต ประพฤติมิชอบ จึงจะแก้ไขปัญหามลพิษสิ่งแวดล้อมได้จริงจัง

เมื่อเดือนสิงหาคม 2554 ผมในฐานะนักศึกษาตามโครงการนักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและการปราบปรามการทุจริตระดับสูง (นยปส.) รุ่นที่ 2 ของสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ไปดูงานของชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีน จังหวัดนครปฐม ได้พบปะกับ ผศ.เด่นศิริ ทองนพคุณ และผู้นำชุมชนท่านอื่น และได้เห็นสภาพปัญหาสิ่งแวดล้อม จึงนำมาเผยแพร่เพื่อสนับสนุนกิจกรรมป้องกันและปราบปรามการทุจริต

ภูมิปัญญาชาวบ้าน

ต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่น ชาวบ้านได้ดำเนินการแก้ไขปัญหามาตามภูมิปัญญาของชาวบ้านเองในช่วงที่ผ่านมา เช่น

1. พอมีปัญหาผักตบชวาลอยเต็มแม่น้ำราว 2 กิโลเมตร ชาวบ้านก็จัดการเตะตะกร้อโซ้ว มีโทรทัศน์มาทำข่าวกันครึกโครม ทำให้รัฐมนตรีถึง 3 ท่านมาดูแล และสุดท้ายหน่วยราชการทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาคต่างระดมกำลังกันแก้ปัญหาได้เสร็จสิ้นใน 10 วัน

2. ชาวบ้านร่วมมือกันจนประสบความสำเร็จในการปิดท่าเรือแห่งหนึ่งที่ขนถ่ายถ่านหิน โดยความพยายามนี้ ชาวบ้านได้ผลักดันจนได้รับความสนใจจากคณะกรรมการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม วุฒิสภา

3. ชาวบ้านยังได้รับการสนับสนุนในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ชมรมเรารักแม่น้ำท่าจีนมีงบประมาณปีละประมาณ 0.5 ล้านบาท สภาลุ่มน้ำท่าจีน นครปฐม ได้รับเงินสนับสนุนปีละประมาณ 1.8 ล้านบาท ส่วนมูลนิธิลุ่มน้ำท่าจีน นครปฐม ได้รับเงินสนับสนุนปีละประมาณ 1.5 ล้านบาท เป็นต้น

ชื่อเสียงและแบบจำลองการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของแม่น้ำท่าจีน ได้รับการกล่าวขวัญถึงไปในระดับประเทศเลยทีเดียว

แต่ปัญหาหลักก็ยังมีอยู่

ทุกวันนี้ปัญหาหลัก ๆ ด้านสิ่งแวดล้อมในชุมชนริมแม่น้ำท่าจีนก็ยังอยู่ ได้แก่:

1. โรงงานยังคงปล่อยน้ำเสีย โดยในวันที่ไปดูงานซึ่งเป็นช่วงหน้าฝน ก็ยังมีปรากฏการณ์ “แม่น้ำสองสี” คือสีน้ำขุ่นข้นจากโรงงาน กับสีของน้ำตามปกติ
2. กลิ่นคับเหม็นคั่งจากโรงงานหลายแห่งยังปรากฏอยู่ทั่วไป
3. เรือบรรทุกขนาดใหญ่ก็ยังจอดเรียงหน้ากระดานขวางลำแม่น้ำจนบางครั้งแทบไม่มีทางน้ำให้สัญจร
4. ผักตบชวาก็ยังมีให้เห็นอยู่มากมาย
5. ชาวบ้านยังคงปลูกบ้านรูกำที่สาธารณะอยู่ทุกวัน
6. แพขายอาหารของคนท้องถิ่นกันเอง ก็ต่อออกมา รูกำแม่น้ำ
7. พ่อค้าที่ขายปลาทุ ปลาตะเพียนต้มเค็มจนกระดูกป่น ต่างก็ยังเทน้ำเสียลงสู่แม่น้ำทุกวัน
8. เกษตรกรปลูกผักบุ้งก็ยังใส่ยาฆ่าแมลงให้สารพิษไหลลงแม่น้ำ โดยใช้คนงานพม่าดำเนินการเพื่อว่าตัวเองจะไม่รับพิษ ส่วนผักที่ปลูกไว้กินเองกลับลงทุนกางมุ้งให้เติบโตแปลงผักบุ้งขนาดใหญ่ที่ใช้ไม่ได้แล้วก็ปล่อยให้ลอยเป็นแพไปอย่างไม่รับผิดชอบ แทนที่จะลากขึ้นฝั่งเพื่อทำลาย

จะเห็นได้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมหลักๆ ในพื้นที่ก็ยังอยู่ เหมือนเมื่อครั้งยังไม่มีขมรม มูลนิธิหรือสภาลุ่มน้ำทำเงินแต่อย่างใด แทบจะไม่ได้มีอะไรแก้ไขในเชิงโครงสร้างแต่อย่างใด

พบปัญหาอยู่ที่ไหน

ผู้นำชุมชนบอกว่า หน่วยราชการที่เกี่ยวข้องได้ตรวจสอบการก่อสร้างรुक้าแม่น้ำ และตรวจสอบการปล่อยมลพิษของโรงงาน แต่ก็ยังมีการทำผิดกฎหมาย ค่าปรับก็เป็นเงินไม่มาก องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ไม่จัดการกับชาวบ้านที่สร้างมลพิษทำลายลำน้ำด้วยอ้างว่าเห็นใจการทำกินที่สุจริต และคงกลัวเสียคะแนนเสียง ดังนั้นปัญหาจึงอยู่ที่การไม่ได้บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและเสมอหน้าทั้งต่อทุกภาคส่วน

ส่วนสาเหตุที่ส่วนราชการไม่ (ตั้งใจ) ทำงาน หรือขาดแผนระยะยาวในการแก้ไขปัญหาที่ไม่ยากจะแก้ไข แต่กลับแก้ปัญหาแบบ “ไฟไหม้ฟาง” ก็คงเป็นเพราะข้าราชการไม่ได้เจริญด้วยการวัดผลการทำงาน-ทำดี แต่เจริญด้วยระบบเส้นสายและการโต้เถียงกับศูนย์อำนาจส่วนกลาง ยิ่งกว่านั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังถูกครอบงำโดยผู้มีอิทธิพล แทนที่จะเป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง

นางฟ้ากับชาตาน

ในระบบสังคมปัจจุบัน เหล่า “ชาตาน” ซึ่งเป็นที่มาของการทุจริตประพฤติมิชอบ ยังไม่ได้รับการปราบปรามอย่างเด็ดขาดจริงจัง พวกเขาก็กังเจริญรุ่งเรืองในการประกอบ

อาชีพที่ทำลายสิ่งแวดล้อม ละเมิดต่อประชาชน ซึ่งถือเป็นอาชญากรรมในรูปแบบหนึ่ง มีหน้าซ้ำพวกเขาอยู่อย่างมีหน้ามีตาในสังคมที่นับถือกันที่เปลือกนอกในฐานะผู้บริหารหรือผู้ประกอบการเพื่อส่วนรวมรายใหญ่

ในทางตรงกันข้าม เหล่า “นางฟ้า” หรือผู้ทำดี ก็มีเส้นทางได้ดีของตนเอง เช่น ผู้นำชุมชนที่โดดเด่น ก็มักได้รับการปูนบำเหน็จให้เป็นที่ปรึกษาของรัฐมนตรีหรือองค์กรอิสระ หรือเป็นกรรมการระดับชาติหลายต่อหลายแห่ง บางครั้งยังได้รับการเสนอชื่อให้เป็นสมาชิกวุฒิสภา หรือสมัครเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเสียเอง ดังนั้นเวลาที่จะไปช่วยชุมชนตามปณิธานแต่แรกจึงหดหายไป ระบบยศดาบรรดาคัดดีจึงกีดกักร่อนการรวมกลุ่มทำดีของประชาชน

นำแปลกใหม่ที่ “นางฟ้า” และ “ชาตาน” อยู่ร่วมโลกกันได้ ต่างคนต่างอยู่ไม่ยุ่งเกี่ยวกัน ต่างคนต่างเจริญในธรรมของตนเอง ต่างคนต่างได้ดีในขณะที่สิ่งแวดล้อมและสังคมส่วนรวมได้รับความเสียหายเช่นเดิม

ผลกระทบต่อมูลค่าทรัพย์สิน

ถ้าสิ่งแวดล้อมเสียหายรุนแรง สิ่งที่จะเป็นปัญหาตามมาสำหรับอสังหาริมทรัพย์ก็คือ

1. บ้านเรือนเป็นจำนวนมากจะด้อยค่าลง เพราะไม่สามารถอยู่อาศัยได้อย่างเป็นปกติสุข
2. ถ้าบ้านเรือนมีอันต้องเสียหาย ทำให้ประชากรย้ายออกไป การค้าต่างๆ ในพื้นที่ก็จะลดลงตามลำดับ ทำให้อสังหาริมทรัพย์เชิงพาณิชย์ ไม่ว่าจะเป็นอาคารสำนักงาน ศูนย์การค้า ได้รับผลกระทบไปด้วย
3. อสังหาริมทรัพย์เพื่อการพักผ่อน เช่น โรงแรม โฮมสเตย์ รีสอร์ทที่ใช้แม่น้ำเป็นจุดดึงดูดความสนใจก็จะขาดกิจกรรมไป
4. แม้แต่อสังหาริมทรัพย์เพื่อการอุตสาหกรรมที่มีมลพิษ มากก็มีต้นทุนสูงขึ้น อาจต้องย้ายออกเนื่องจากกำลังแรงงานไม่สามารถอยู่ในพื้นที่ การเปิดกิจการใหม่ก็อาจได้รับการจำกัด ทำให้ศักยภาพของท่าลดลง
5. ราคาที่ดินโดยรวมก็จะลดลงไปด้วย เพราะศักยภาพในการพัฒนาเพื่อกิจกรรมต่างๆ ก็จะลดน้อยถอยลงไปตามลำดับ

ปัญหาสิ่งแวดล้อมจึงมีผลกระทบต่ออสังหาริมทรัพย์โดยตรง และควรได้รับการแก้ไขก่อนที่สิ่งต่างๆ จะสายเกินไป

ทำกฎหมายให้ศักดิ์สิทธิ์

ปัญหาต่างๆ ดูเหมือนแก้ไม่ตกก็เพราะความเห็นแก่พวกพ้อง กฎหมื่นนั่นเอง ประเด็นสำคัญจึงอยู่ที่การทำกฎหมายให้ศักดิ์สิทธิ์ มีการบังคับใช้กฎหมายให้เสมอหน้ากันโดยไม่เลือกปฏิบัติ ซึ่งเป็นเรื่องที่ (แทบ) เป็นไปไม่ได้ เพราะหากในชุมชนนี้ดำเนินการ แต่ชุมชนอื่น อำเภออื่น จังหวัดอื่น ไม่เอาด้วย ก็ไร้ผลหรือได้ผลแค่ระดับ “จุดพลุ” ดังนั้นจึงต้องอาศัยอำนาจจากฝ่ายบริหารประเทศให้มีการบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด

แต่การบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด ย่อมทำให้อภิสถิชนกลุ่มต่างๆ เสียหาย อภิสถิธิ์และความได้เปรียบที่เคยได้ก็จะมลายหายไป ฝ่ายบริหารประเทศที่คิดจะบังคับใช้กฎหมายโดยเคร่งครัด ก็คงอาจอยู่ได้ไม่นาน ข้าราชการระดับเล็กๆ ที่คิดจะบังคับใช้กฎหมาย ก็อาจถูกกลั่นแกล้งหรือขึ้นถึงฆาต เช่นเดียวกับชาวบ้านที่คัดค้านถ่านหินหรือการบุกรุกทำลายป่าของนายทุนใหญ่ เป็นต้น

โดยสรุปแล้ว ระบบการทุจริตที่ยังรากลึกจนยากแก้ไข ก็เพราะคนรับราชการยังไม่ได้เติบโตเพราะการวัดผลจากการทำงาน-ทำดี แต่เติบโตเพราะการ “ตบเท้า” อวยพรวันเกิดคนใหญ่คนโตกันอย่างตะพึดตะพือ ดังนั้นบ่อเกิดของการทุจริตก็จะยังไม่เหือดแห้ง ด้วยเหตุนี้ ประเทศไทยจึงคงต้องสังคายนาระบบอุปถัมภ์ ปฏิวัติสังคมด้วยการบังคับใช้กฎหมายให้ศักดิ์สิทธิ์เพื่อปราบปรามการทุจริตที่เป็นต้นตอปัญหาสิ่งแวดล้อม

แต่สงสัยอยู่ว่าพิธีปลุกเสกอาจเป็นวิธีสุดท้ายที่จะทำให้อกฎหมายศักดิ์สิทธิ์!!

3.2 การอุทิศในนามรักษ์สิ่งแวดล้อม

การรักษาสิ่งแวดล้อมเป็นสิ่งที่ดี แต่บางทีอาจก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่คาดคิดเหมือนกัน อาจเกิดช่องโหว่ในการทุจริตและประพฤติมิชอบบ้าง ผู้ที่คิดจะทำ CSR จึงควรให้ความสนใจพิจารณาในรายละเอียดของการส่งเสริมสิ่งแวดล้อมเป็นพิเศษ

แนวทางการโกงที่แยบยลที่สุด ก็คือ การอาศัยสิ่งทีคนนับถือและชื่นชมมาโกง เช่น อาศัยผ้าเหลือง อาศัยความศรัทธา อาศัยความเคารพ อาศัยความรัก และอาศัยฉันทาคติต่อสิ่งแวดล้อมมาช่วยในการโกงกินปล้นชาติอย่างแนบเนียน ลองมาดูกรณีตัวอย่างนี้ว่าท่านเห็นด้วยหรือไม่อย่างไร

มีโรงงานผลิตกระแสไฟฟ้าจากพลังแสงอาทิตย์ในประเทศไทยหนึ่ง สามารถผลิตไฟฟ้าป้อนการใช้สอยของชาวบ้านแทนแสงอาทิตย์ได้เกือบแสนครัวเรือน นัยว่าเผื่อใช้ได้ในกรณีฉุกเฉินหากการผลิตไฟฟ้ากระแสหลักด้วยถ่านหินและน้ำมันเชื้อเพลิงใช้การไม่ได้ ประเทศชาติยังจะได้มีพลังงานไว้ใช้สอย ซึ่งนับเป็นหลักการที่ดีมาก

แต่การนี้รัฐบาล ต้องชดเชยให้กับบริษัทแห่งนี้หน่วยละ 0.3 ดอลลาร์ หรือ 8 บาทไทย เพราะต้นทุนการผลิตด้วยแสงอาทิตย์ (ประมาณ 11 บาท) แพงกว่าต้นทุนการผลิตด้วยน้ำมันหรือถ่านหิน (ประมาณ 3 บาท) ถึงราวๆ 8 บาทไทย ด้วยค่าชดเชยดังกล่าวนี้ โรงงานผลิตไฟฟ้าแสงอาทิตย์ที่ลงทุนประมาณ 10,000 ล้านบาท จะคุ้มทุนในเวลา 7 ปีเท่านั้น หลังจากนั้นคือกำไรที่รออยู่ทุกปีไปจนถึงปีที่ 30 ดังนั้นจึงมีข้อสงสัยว่า ถ้าคุ้มทุนเร็วอย่างนี้ ทำไมรัฐบาลไม่ทำเองหรือร่วมทุนด้วยก็ไม่ทราบได้

ค่าชดเชยหน่วยละ 8 บาทนั้นดูเล็กน้อยนัก แต่เมื่อคิดถึงจำนวนหน่วยที่ผลิตได้ วันหนึ่งๆ รัฐบาลจะต้องชดเชยให้เป็นเงิน 3,432 ล้านบาท หรือปีละถึง 1,250 ล้านบาท ชดเชยไปขนาดนั้น แถมในบางประเทศยังมีการส่งเสริมการลงทุน ไม่ต้องเสียภาษีอีกเกือบสิบปี อย่างนี้เองจึงคุ้มทุนได้ในเวลาเพียง 7 ปี และที่เหลือก็คือการได้กำไรอย่างไม่มีที่สิ้นสุด

ในอีกประเด็นหนึ่ง เงินลงทุน 10,000 ล้านบาทนั้นคือการโกงตั้งแต่ต้น เพราะมูลค่าธุรกิจจริงอาจไม่ถึงหนึ่งในสี่ โดยเบื้องต้นเป็นค่าแผ่นเซลล์พลังแสงอาทิตย์ถึง 2,500 ล้านบาท ราคานี้ต้องซื้อจากโรงงานของประเทศมหาอำนาจทางเศรษฐกิจ ต่อรองก็ไม่ได้ เราต้องซื้อไปตลอด 30 ปี ซึ่งเป็นเงินอีกมหาศาลที่ต้องเสียไปในอนาคต ว่ากันว่าเซลล์พลังแสงอาทิตย์เหล่านี้มีต้นทุนการผลิตจริงอาจไม่ถึง 100 ล้านบาท แต่ด้วยการมี “ทรัพย์สินทางปัญญา” จึงถูกตั้งราคาไว้สูงลิ่ว ซึ่งก็เท่ากับการปล้นโดยมหาอำนาจนั่นเอง แต่ประเทศมหาอำนาจกลับบอกว่าเป็นการช่วยเหลือประเทศกำลังพัฒนา

ทำไมประเทศดังกล่าวไม่ผลิตเซลล์พลังแสงอาทิตย์เอง กรณีนี้ก็คล้ายกับการรถไฟฯ ของไทย ที่ไม่สามารถผลิตหัวรถจักรได้เอง ต้องไปอุดหนุนต่างประเทศมาโดยตลอด ตั้งแต่ตั้งการรถไฟมาจนถึงทุกวันนี้นับร้อยปี กลายเป็นเบี้ยล่างต่างชาติ แต่ในกรณีประเทศจีน แม้แต่รถไฟความเร็วสูงที่สุดในโลก เขาก็ยังซื้อเทคโนโลยีมาผลิตเอง ไม่ให้ต่างชาติจูงจมูก ถ้าจีน “หงอ” แบบไทย ป่านนี้ชาติมหาอำนาจคง “ขยำ” จีนจนเขี้ยวไปแล้ว และคงมีสภาพเป็นกึ่งเมืองขึ้นต่างชาติเช่นประเทศไทย

เงินลงทุนอีก 7,500 ล้านบาทหลังจากหักค่าเซลล์พลังงานแสงอาทิตย์แล้ว ก็ใช้เพื่อซื้อเครื่องจักร เทคโนโลยีผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศ ผู้รับเหมา ตลอดจนอุปกรณ์ต่างๆ ซึ่งต้องซื้อของประเทศมหาอำนาจเศรษฐกิจดังกล่าวทั้งสิ้น จนไม่มี “กระเด็น” ไปยังบริษัทของประเทศอื่นใด ซึ่งเท่ากับว่าบริษัทเอกชนของประเทศมหาอำนาจนั้นครอบงำเศรษฐกิจของประเทศอย่างไม่ต้องสงสัย ส่วนค่าที่ดินก็คงเป็นแค่กระฉีกินเพราะเป็นที่ดินในชนบทห่างไกล

อย่างไรก็ตามถึงแม้โรงงานแห่งนี้จะผลิตกระแสไฟฟ้าได้มาก แต่ก็ยังถือว่าน้อยกว่าความต้องการจริงมหาศาล คงไม่ถึง 0.5% ของความต้องการทั้งหมดทั่วประเทศเท่านั้น ถ้าต้องการโรงงานผลิตไฟฟ้าพลังแสงอาทิตย์นี้ให้เพียงพอต่อความต้องการเฉพาะการใช้สอยในครัวเรือนของทั้งประเทศ อาจต้องใช้เงินอีกมหาศาลถึง 200 เท่าของ 10,000 ล้านหรือ 2 ล้านล้านบาท ซึ่งคงเป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้ทางการเงินที่จะลงทุน แม้แต่สหรัฐอเมริกา ก็ยังไม่สามารถทำให้คุ้มทุนได้ การผลิตไฟฟ้าด้วยพลังแสงอาทิตย์ ยังห่างไกลจากความเป็นจริงในด้านความคุ้มค่า

แต่ด้วยเหตุที่เป็นโครงการรักษาสีโลก รักษาสิ่งแวดล้อม จึงเท่ากับปิดปากไม่ให้ใครอื่นสงสัย ทั้งที่ถือได้ว่าธุรกิจนี้ โกงกิน-ปล้นชาติตั้งแต่เริ่มต้น และเกือบประเทศชาติไปเรื่อยตลอดอายุสัมปทาน นำแปลกจริง ๆ ที่แสงแดดก็ของท้องถิ่น ที่ดินที่ตั้งโครงการก็อยู่ในประเทศนั้น แต่ไฟทุกหน่วยที่ผลิตได้ กลับต้องแบ่งไปประเคนให้ประเทศมหาอำนาจ หรือข้าราชการถูกต่างชาติซื้อชิงเอาหูไปนาตาไปไร่ ปลอ่ยให้เกิดการปล้นชาติกันขนาดนี้

3.3 CSR กับโรงไฟฟ้า

ผมในฐานะที่ปรึกษาคณะกรรมการโครงสร้างพื้นฐานคมนาคม และพลังงาน สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้ไปดูการทำงานของบริษัทเอกชน และโรงไฟฟ้าจะนะ อำเภอจะนะ จังหวัดสงขลา ในวันจันทร์ที่ 22

สิงหาคม 2554 ซึ่งได้ข้อคิดเกี่ยวกับ CSR ของโรงไฟฟ้าในด้านสิ่งแวดล้อมที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งหลายประการ

โรงแยกแก๊สจะนะ มีเงินลงทุนถึง 1,136 ล้านบาทหรือประมาณ 45,000 ล้านบาทในขณะสร้าง ปัจจุบันมีรายได้ประมาณ 4,000 ล้านบาทต่อปี เป็นกำไรประมาณ 1,200 - 1,800 ล้านบาท โรงงานแห่งนี้มีพนักงานประจำ 150 คน และลูกจ้างอีก 150 คน อย่างไรก็ตามโรงแยกแก๊สนี้ มีการบริจาคให้กองทุนสำหรับประชาชนในพื้นที่ปีละประมาณ 20 ล้านบาท ซึ่งถือเป็นกิจกรรมความรับผิดชอบต่อสังคม (CSR: CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY) แต่เมื่อเทียบกับรายได้หรือกำไรสุทธิแล้ว ถือว่าน้อยมากหากเทียบกับผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นกับประชาชนในพื้นที่

สำหรับโรงไฟฟ้าจะนะ ขณะนี้ก็ยังมิได้มีผู้มาประท้วงเป็นระยะ ๆ ด้วยข้ออ้างต่าง ๆ เช่น การจับปลาได้น้อยลง หรือการกรีดขังได้น้ำน้อยลง เป็นต้น โรงงานก็พยายามที่จะพิสูจน์ว่าไม่ได้มีผลกระทบ แต่อย่างไรก็ตามในกรณีนี้ น่าจะมีผลกระทบอยู่พอสมควร โรงงานแห่งนี้ก่อสร้างเป็นเงินประมาณ 13,000 ล้านบาท มีรายได้ปีละ 6,000 - 7,000 ล้านบาท มีกำไรสุทธิประมาณ 1,800 ล้านบาท (ต้นทุนการผลิต 1.7 บาทต่อหน่วย ขาย ณ ราคา 2.3 บาทต่อหน่วย และผลิตได้ประมาณ 3,000 หน่วยต่อปี)

โรงงานมีพนักงานประมาณ 100 คน แต่พนักงานเหล่านี้มีรายได้ไม่มากนักคือเพียงประมาณ 20 ล้านบาทต่อปี (คาดว่าอาจไม่ได้รวมผู้บริหาร โรงงานมีพื้นที่ 740 ไร่

การต่อต้าน การทุจริต

มีติสำคัญของ CSR โดยทั่วไป
มักอ้างอิงกันว่า CSR นั้น
เกี่ยวกับการทำดี
แต่แท้จริงแล้วยังเกี่ยวข้องกับ
การต่อต้านการทุจริต และ
ประพฤตินิยม การมี CSR
เริ่มต้นที่การทำให้ถูกต้อง
ตามกฎหมาย และไม่ส่งเสริม
การกระทำผิดกฎหมาย

เป็นพื้นที่สีเขียว 30% และมีแผนที่จะก่อสร้างส่วนโรงงานเพิ่มเติมในพื้นที่เดิม โรงไฟฟ้าจะนะ มีกองทุนเพื่อท้องถิ่น ซึ่งถือเป็นกิจกรรม CSR อย่างหนึ่งประมาณ 50-60 ล้านบาทต่อปี และมีค่าใช้จ่ายด้าน CSR ประมาณ 9 ล้านบาทต่อปี

ข้อเสนอแนะที่น่าสนใจประการหนึ่งก็คือ ควรมีการกำหนดกองทุน SINKING FUND ไว้จำนวนหนึ่งที่โรงงานควรเก็บสำรองไว้เป็นระยะ ๆ เมื่อในกรณีที่เกิดผลกระทบร้ายแรงต่อประชาชน จะได้มีเงินเพียงพอที่จะดูแล-เยียวยา

4.1 แนวทางการป้องกันการทุจริตภาคธุรกิจเอกชน

ผู้เขียนในฐานะกรรมการสาขาธรรมาภิบาลและความรับผิดชอบ ได้เป็นผู้แทนของประธานสภาหอการค้าไทย ไปบรรยายเรื่อง “ก่อสร้างไทย หัวใจธรรมาภิบาล” ในการสัมมนาของสำนักงานคณะกรรมการ ป.ป.ช. ณ วันที่ 29 เมษายน 2554

การทุจริต ประพฤติมิชอบ โกงกินและติดสินบน แพร่หลายเป็นอย่างมากและในแทบทุกวงการในประเทศไทยของเราไม่เว้นแม้วงการก่อสร้างที่ผมเกี่ยวข้องด้วย ผมจำได้ว่าเมื่อ 30 ปีที่แล้วสมัยผมยังเป็นนักศึกษาปริญญาตรี มีคำขวัญที่โด่งดังว่า “ช่วยขจัดคอร์รัปชันให้สิ้น เพื่อแผ่นดินไทยอยู่รอด” บัดนี้คนที่เคยโกงกินเมื่อ 30 ปีที่แล้ว ก็คงหมดอำนาจหรือตายไปเกือบหมดแล้ว แต่คนโกงกินรุ่นใหม่ก็กลับมาลึบหน้อ “เจตนาธรรมณ์” อย่างไม่ขาดสาย!

อย่างไรจึงเป็นการทุจริต

หน่วยงานขององค์การสหประชาชาติที่ชื่อว่า UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAM (UNDP) ได้จัดทำ ANTI-CORRUPTION: PRACTICE NOTE ขึ้น ใจความสำคัญสรุปได้ว่าการทุจริตนั้นเป็นความล้มเหลวของการบริหารจัดการที่แสดงถึงการขาดความโปร่งใสและการตรงไปตรงมาและไม่ได้เป็นการปกปิดหรือโดยระบบนิติรัฐที่ถือกฎหมายเป็นหลัก ปราบปรามการฉ้อโกงในประเทศไทยของเรา สะท้อนจากอาการ “คนไทยกลัวตำรวจ แต่ไม่กลัวกฎหมาย” ซึ่งต่างจากประเทศตะวันตกอย่างเด่นชัด

UNDP ได้สรุปผลร้ายของการทุจริตหลายประการ ได้แก่ :

1. ลดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการลงทุนจากต่างประเทศ ผมเคยไปเป็นที่ปรึกษาของกระทรวงการคลังในประเทศเพื่อนบ้าน 2-3 แห่ง บริษัทขนาดใหญ่ที่จะเข้าไปทำธุรกิจ ต่างต้องเสีย “ค่าตั้ง” ให้กับข้าราชการใหญ่ เช่น ธุรกิจโทรคมนาคม หากไม่ก็จะไม่ได้รับสัมปทาน เป็นต้น

2. ลดทอนรายได้ของภาครัฐ ที่จะนำมาเพื่อการช่วยเหลือผู้มีรายได้น้อย ทำให้ผู้มีรายได้น้อย ยิ่งยากจนลง ส่งผลเสียต่อประเทศโดยรวม จะเห็นได้ว่าประเทศในภูมิภาคนี้ อาจมีความแตกต่างกันไม่มากนักเมื่อราว 50 ปีก่อน แต่ในขณะนี้แตกต่างกันมาก ประเทศที่มีการทุจริตมาก ย่อมเจริญน้อยกว่าประเทศที่มีการทุจริตน้อย

3. **จัดสรรทรัพยากรผิด** ทำให้การจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดซึ่งแทนที่จะนำไปพัฒนาประเทศ กลับนำไปใช้ในวงการอื่นที่อาจมีความจำเป็นน้อยกว่า เช่น ในด้านงบประมาณการทหาร เป็นต้น

4. **ทำให้กฎหมายบ้านเมืองขาดความศักดิ์สิทธิ์** ส่งผลเสียต่อระบบนิเวศน์ เช่น การตัดไม้ทำลายป่า การทำลายสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

5. **เป็นการทำลายระบบสิทธิมนุษยชน** สร้างวงจรความชั่วร้ายจากการทุจริต กลุ่มที่อยู่เหนือกฎหมายยอมกระทำการให้ผู้อื่นเสียสิทธิอันชอบธรรม และส่งผลต่อความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในสังคมโดยรวม

การจัดการทุจริตจึงเป็นภาระหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ของคนไทยทุกคน การร่วมกันจัดการทุจริตจึงเป็นคุณธรรมที่ทำแล้วจะเป็นมงคลต่อชีวิตเหนือกว่าการทำบุญใด ๆ แต่บางครั้งก็อาจเป็นภัยต่อคนทำดีเช่นกัน

รูปแบบการทุจริตในภาคเอกชน

รูปแบบการทุจริตในภาคเอกชน มีตั้งแต่การที่ถูกปัจจัยภายนอกบังคับให้ทำการทุจริตเช่นจำเป็นต้องจ่ายเงิน "ใต้โต๊ะ" การทุจริตฉ้อโกงโดยผู้บริหารบริษัทนั่นเอง หรือโดยพนักงานเอง เป็นต้น

1. **การทุจริตที่เกิดจากปัจจัยภายนอก** ในที่นี้หมายถึงการที่วิสาหกิจเอกชนจำเป็นต้องติดสินบนเจ้าพนักงานเพื่อให้สามารถทำธุรกิจได้ (โดยสะดวก) หรือโดยไม่ถูกขัดขวาง หน่วงเหนี่ยว ปรากฏการณ์เช่นนี้มีเห็นอยู่ทั่วไปในวงการก่อสร้าง การขอรับใบอนุญาตก่อสร้างต่าง ๆ จาก

ทางราชการ แม้แต่วิสาหกิจชั้นดีที่มีธรรมาภิบาลสูงจากต่างประเทศก็ยังคงยอมติดสินบน เช่น การเข้าไปทำธุรกิจโทรคมนาคมในประเทศโลกที่สาม เป็นต้น

ในประเทศตะวันตกที่มีระบบการต่อสู้กับการทุจริตที่ดี ปรากฏว่า ต้นทุนในการเลี่ยงภาษี สูงกว่ามูลค่าของการเลี่ยงภาษีให้ถูกต้องตามกฎหมาย แต่ในกรณีประเทศกำลังพัฒนา ต้นทุนในการเลี่ยงภาษีกลับต่ำกว่า จึงทำให้นักธุรกิจยินดีหรือจำเป็นที่จะต้องติดสินบน เพื่อให้การทำธุรกิจเป็นไปด้วยความราบรื่น โดยถือต้นทุนนี้เป็นต้นทุนปกติหนึ่งของการทำธุรกิจนั่นเอง

2. **การตั้งใจฉ้อโกงโดยเจ้าของวิสาหกิจ** กรณีนี้ถือเป็นการมุ่งกระทำอาชญากรรมโดยใจแจ้ง ได้แก่ การที่ผู้ประกอบการพัฒนาอสังหาริมทรัพย์บางรายจงใจโกงลูกค้า ผู้รับเหมานักงาน กรณีนี้ถือเป็นการฉ้อโกงลูกค้าหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น สมควรที่จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเด็ดขาด

3. **การทุจริตของผู้บริหาร-พนักงาน** ผมเป็นกรรมการที่ปรึกษาของสมาคมสินเชื่อที่อยู่อาศัยซึ่งเกี่ยวข้องกับวงการก่อสร้างมาหลายสมัย ทราบจากข้อมูลที่เกี่ยวข้องว่า การทุจริตในวงการสถาบันการเงินนั้น ส่วนมากมาจากการทุจริตจากบุคคลภายใน เช่น โดยผู้บริหารหรือพนักงาน ไม่ใช่การโกงจากลูกค้าภายนอก ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การทุจริตจากภายในนี้ เป็นการทุจริตที่ควรให้ความสนใจเป็นพิเศษ โปรดดูภาพหัวข่าวเฉพาะในวงการสถาบันการเงินที่มีระบบตรวจสอบที่ดีที่สุดแล้ว ยังมีข่าวออกบ่อย ๆ ดังต่อไปนี้

- แจ้งจับผู้ช่วยผจก.แบงก์ธนคราตโกง 17 ล. (คมชัด ลึก: 3 เมษายน 2552)
- จำคุกเกริกเกียรติ 20 ปีชดใช้ปีบิชิ 1.5 พันล. (กรุงเทพธุรกิจ : 11 มีนาคม 2552)
- ศาลสั่งจำคุกสาวแบงก์ 492 ปี สุานโกงเงินลูกค้า กว่า 65 ล้านบาท (โพสต์ทูเดย์ 27 กันยายน 2551)
- ผช.ผจก.สาวแบงก์ โกง 200 ล. ตร.ประกาศจับ ทั่วปท. (ข่าวสด: 6 พฤษภาคม 2550)
- พนักงานธ.กรุงเทพ โกงเงินลูกค้าเกือบ 3 ล้านบาท (28 กันยายน 2550)
- รวบหนุ่มแบงก์ โกง 45 ล. ติดหวงอมแงม (ไทยรัฐ: 26 พฤศจิกายน 2548)
- สาวแบงก์ทหารไทย โกงเงินลูกค้า 13 ล.นานกว่า 3 ปี (ข่าวสด: 25 กุมภาพันธ์ ไม่ทราบปี)

4. การรับประโยชน์ที่มีควรได้ ประโยชน์ที่มีควรได้ ประกอบด้วย การ “กินตามน้ำ” ในกระบวนการจัดซื้อของ วิสาหกิจ ซึ่งมักมีความไม่โปร่งใสต่างๆ ทั้งนี้รวมไปถึงการ รับประโยชน์ทางอ้อมต่างๆ อันได้แก่ การประมูลงาน ก่อสร้างต่างๆ บางครั้งกระทั่งผู้บริหารของวิสาหกิจขนาด ใหญ่ยังทำการผูกขาดตัดตอนบริการเสริมต่างๆ เช่น ในกรณี สถาบันการเงิน ผู้บริหารนั้นๆ อาจตั้งบริษัทการเงิน บริษัท ยาม บริษัทประเมินค่าทรัพย์สิน ฯลฯ เพื่อให้บริการแก่ สถาบันการเงินของตนเอง การนี้ย่อมทำให้สถาบันการเงิน ไม่ได้รับสินค้าหรือบริการที่มีคุณภาพ เนื่องจากขาดการ แข่งขันเสรีจนได้รับบริการที่ด้อยที่สุด ณ ราคาที่ถูกที่สุด ทำให้ ผู้ถือหุ้นทั้งหลายได้รับความเสียหาย

5. สวัสดิการที่สูงเกินควร วิสาหกิจขนาดใหญ่หลาย แห่งโดยเฉพาะบริษัทมหาชน จ่ายสวัสดิการที่สูงเกินจริง เช่น ในวงการสายการบิน สายการบินที่มีชื่อเสียงชั้นนำของโลก บางแห่ง ให้อัตราพนักงานสามารถซื้อตั๋วเดินทางในอัตรา ราคาเพียงไม่กี่ร้อยบาท ในขณะที่ผู้ใช้บริการทั่วไปต้องเสีย ค่าบริการหลายหมื่นบาท เป็นต้น ในอีกทางหนึ่ง พนักงาน ของวิสาหกิจขนาดใหญ่หลายแห่งมีประสิทธิภาพการทำงาน ที่ต่ำ ทำงานอยู่ในลักษณะเหมือน “ทาก” “กาฝาก” หรือ “พยาธิ” ที่เกาะกินวิสาหกิจขนาดใหญ่ ในบางหน่วยงาน อาจสามารถ “ดุน” พนักงานเหล่านี้ออกได้จำนวนมาก และ หากพนักงานเหล่านี้ออกไปแล้ว ก็เชื่อว่างานทางานทำได้ใน ตลาดแรงงานทั่วไป เพราะคงมีคุณภาพต่ำกว่าจะทางาน ตามอัตราเงินเดือนที่ได้รับอยู่ในวิสาหกิจปัจจุบัน

อาจกล่าวได้ว่ารูปแบบของการทุจริต ซึ่งสรุปจาก กระทรวงการต่างประเทศเดนมาร์ก มีดังนี้:

- กลโกงในการประมูล
- การ “ฮั้ว” ประมูล
- การโกงในเรื่องสัญญา
- การโกงในระบบการตรวจสอบ
- การโกงในการจัดซื้อ - ต้นทุนสินค้า/บริการ
- การติดสินบน
- การโกงค่าใช้จ่ายต่างๆ เช่น ค่าเดินทาง
- การขโมยและการยกยอกทรัพย์สินขององค์กร

ความคาดหวังของสังคม

ความคาดหวังของสังคมต่อการไม่ทุจริตของวิสาหกิจต่าง ๆ นั้น สามารถเข้าใจได้ ไม่ว่าจะเป็นวิสาหกิจขนาดใหญ่หรือธุรกิจขนาดกลางหรือขนาดย่อม (SMES: SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES) ล้วนต้องไม่กระทำการทุจริต ดังนี้:

1. **นักพัฒนาที่ดิน** ความคาดหวังของสังคมต่อนักพัฒนาที่ดิน เช่น ผู้ประกอบการบ้านจัดสรรหรืออาคารชุดก็คือ การไม่ฉ้อโกงลูกค้า การไม่ใช้วัสดุหรือการส่งมอบบ้านและบริการสาธารณูปโภค สาธารณูปการที่มีคุณภาพด้อยกว่าที่โฆษณาไว้ เป็นต้น รวมทั้งการไม่หลอกลายบ้านในราคาที่สูงเกินจริง เป็นต้น

2. **นักวิชาชีพ** เช่น สถาปนิก วิศวกร บริการวิชาชีพ อาจถือเป็น SMES เราคงเคยได้ยินบริษัทบัญชี หรือผู้ตรวจสอบบัญชีบางราย ฉ้อฉลด้วยการลงลายมือชื่อตรวจสอบบริษัทนับแสนรายต่อปี เป็นต้น ดังนั้น นักวิชาชีพที่ดีต้องไม่ “พ่าย-เรือให้โจรนั่ง” แต่ควรดำเนินวิชาชีพตามกฎหมาย ไม่ละเมิดจรรยาบรรณของวิชาชีพเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว การควบคุมวิชาชีพนั้น รัฐบาลมักเป็นผู้ดำเนินการควบคุม โดยตั้งเป็นสภาวิชาชีพ เช่น แพทยสภา สภาวิศวกร และสภาสถาปนิก ในประเทศไทยยังมีวิชาชีพอีกหลายแขนงที่ยังไม่มีสภาวิชาชีพ อาจกล่าวได้ว่าในประเทศที่ไม่ค่อยพัฒนา ยังไม่มีระบบควบคุมนักวิชาชีพ เพื่อให้ความไม่มีการทุจริตและขาดการควบคุมนี้ เป็นช่องทางการโกงกินต่างๆ โดยใช้ นักวิชาชีพเป็นตราประทับ (RUBBER STAMP) ต่อไป

3. **บริษัทก่อสร้าง** ซึ่งรวมความตั้งแต่ธุรกิจก่อสร้างขนาดใหญ่ ผู้รับเหมาก่อสร้างรายย่อย ผู้รับเหมาช่วง ผู้รับเหมาก่อสร้างบ้าน สังคมย่อมคาดหวังให้มีจรรยาบรรณ และมีการประกันความผิดพลาดในการดำเนินงาน เป็นต้น

การไม่ทุจริตกับ CSR

วงการก่อสร้างไทย ควรเข้าร่วม UN GLOBAL COMPACT ซึ่งเป็นหลักการรับผิดชอบต่อสังคมของวิสาหกิจ (CSR: CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY) ที่วางโดยองค์การสหประชาชาติ ให้วิสาหกิจดำเนินตามหลักการ 10 ประการนั้น มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นสิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน สิ่งแวดล้อมและการไม่ยอมรับการโกงกินสินบน ในขณะที่มีวิสาหกิจเข้าร่วมลงนามเป็นจำนวนมาก โดยถือเป็นกลุ่มที่มีผู้เข้าร่วมมากที่สุดในโลก

วิสาหกิจใดที่ประสงค์จะเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของ UN GLOBAL COMPACT จะต้องลงนามตกลงปฏิบัติตามหลักการ 10 ประการอย่างเคร่งครัด ซึ่งประกอบด้วยเรื่องสิทธิมนุษยชน มาตรฐานแรงงาน สิ่งแวดล้อม และการไม่ร่วมมือกับการติดสินบนหรือทุจริต ดังนี้:

1. ด้านสิทธิมนุษยชน

หลักข้อที่ 1 : ธุรกิจควรสนับสนุนและเคารพการปกป้องสิทธิมนุษยชนที่เป็นที่ยอมรับของนานาชาติ

หลักข้อที่ 2 : ธุรกิจไม่พึงข้องแวะกับการกระทำที่ขัดหลักสิทธิมนุษยชน

2. ด้านมาตรฐานแรงงาน

หลักข้อที่ 3 : ธุรกิจควรส่งเสริมและตระหนักถึงเสรีภาพในการก่อตั้งสหภาพแรงงานของพนักงาน

หลักข้อที่ 4 : ธุรกิจต้องร่วมจัดการบังคับการใช้แรงงาน

หลักข้อที่ 5 : ธุรกิจต้องร่วมจัดการใช้แรงงานเด็ก

หลักข้อที่ 6 : ธุรกิจต้องไม่กีดกันการจ้างงานและอาชีพ

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

หลักข้อที่ 7 : ธุรกิจควรสนับสนุนการดำเนินการป้องกันปัญหาสิ่งแวดล้อม

หลักข้อที่ 8 : ธุรกิจควรแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใหม่ๆ ต่อความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม

หลักข้อที่ 9 : ธุรกิจควรส่งเสริมและเผยแพร่เทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

4. ด้านการไม่ยอมรับการทุจริต

หลักข้อที่ 10: ธุรกิจควรดำเนินไป โดยปราศจากการทุจริตและประพฤติมิชอบในทุกรูปแบบ รวมทั้งการบังคับ ขูดรีด และการติดสินบน ทั้งนี้อาจพิจารณาในกรณีภายใน วิชาชีพ และการให้สินบนอันเป็นการทุจริตในวงราชการ ก็เป็นสิ่งที่พึงหลีกเลี่ยง

ธุรกิจในวงการก่อสร้างไทย หากถือปฏิบัติได้ครบถ้วน หรือไม่ละเมิดตามหลักการข้างต้น จึงถือว่าวิชาชีพนั้น ๆ มี CSR ดังนั้น CSR จึงไม่ใช่การไปทำบุญเอาหน้า หรือสัก แต่ทำที่ดูแลสิ่งแวดล้อม หรือเลี่ยงไปทำดีทางอื่นในหน้าฉาก แต่หลังจากกลับขูดรีด ฉ้อฉล เอาเปรียบผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยไม่ละอายและไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย

ว่าด้วยจรรยาบรรณ

ในการป้องกันการทุจริตนั้น จรรยาบรรณถือเป็น มาตรการสำคัญประการหนึ่ง จรรยาบรรณนั้นถือเป็น SOFT LAW หรือ “กฎหมายอย่างอ่อน” ซึ่งไม่ใช่กฎหมาย HARD LAW แต่เป็นเรื่องเกี่ยวกับมรรยาท มาตรฐาน วิชาชีพ จรรยาบรรณธุรกิจหรืออะไรทำนองนี้ ในวงวิชาชีพ ต่าง ๆ มี SOFT LAW ซึ่งสังคมทั่วไปก็เคยได้ยินอยู่บ้าง เช่น จรรยาบรรณแพทย์ มรรยาททนาย มาตรฐานบัญชี เป็นต้น ดังนั้นนักวิชาชีพที่มี CSR ก็คือนักวิชาชีพที่มีการ ปฏิบัติตาม SOFT LAW โดยเคร่งครัดจนสร้างความไว้ วางใจและความเชื่อถือต่อผู้ใช้บริการและสังคมโดยรวม

ทำไมจึงมีการบังคับใช้หลักนิติรัฐโดยห้ามละเมิด หรือ มีการวางและบังคับใช้ SOFT LAW โดยเคร่งครัด เหตุผล ก็คือเพื่อผู้บริโภคนั่นเอง เพราะในทางกฎหมายก็ถือว่า อำนาจเป็นของปวงชน ในทางรัฐศาสตร์ก็ถือว่า ประชาชน คือเจ้าของประเทศ หรือแม้แต่ในทางการตลาดก็ถือว่า

“ลูกค้าคือพระเจ้า” ดังนั้นนักวิชาชีพจึงต้องให้ความสำคัญ กับประชาชนเป็นอันดับแรก

ประชาชนนี้ไม่ใช่สิ่งลอยๆ แต่หมายถึงผู้บริโภค ลูกค้าของเรานั้นเอง หากประชาชนวางใจใช้บริการ ก็ย่อม ถือเป็นมงคลต่อวิชาชีพ การถือประชาชนเป็นที่ตั้งจึงเป็น หนทางเดียวที่จะพัฒนาธุรกิจหรือวิชาชีพให้ดีขึ้น เราจึงต้อง เริ่มต้นที่ประชาชนก่อน ไม่ใช่ที่ประโยชน์ของนักวิชาชีพ หากไม่นักวิชาชีพก็คงเป็นเพียง “แกงค์” หรือ “ช่องโจร” ไป

การควบคุมทางวิชาชีพ ได้แก่:

1. การออกใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ

หลายท่านคงจำภาพยนตร์เรื่อง “องค์บาก” ได้ ใน ภาพยนตร์ดังกล่าว มีเรื่องใบอนุญาตเล่นดนตรี ซึ่งตาม ท้องเรื่องดูน่าขัน แต่ในความเป็นจริงนับเป็นความน่า เสียดายเป็นอย่างยิ่ง หากมีการออกใบอนุญาตในวิชาชีพ ต่าง ๆ ตั้งแต่สมัยนั้น วิชาชีพต่างๆ ก็จะมีการพัฒนา โดยทั่วไปในแต่ละวิชาชีพก็จะมีการจัดระดับ นักวิชาชีพก็จะ พยายามเพิ่มพูนความรู้เพื่อการยกระดับตนเองอยู่เสมอ

2. การควบคุมการปฏิบัติงานตามวิชาชีพ

เพื่อให้นักวิชาชีพ เช่น สถาปนิก วิศวกร ผู้ประเมิน ค่าทรัพย์สิน ฯลฯ ปฏิบัติงานโดยยึดถือมาตรฐานและจรรยา บรรณวิชาชีพโดยเคร่งครัด หากจะถูกลงโทษในสถานต่างๆ ตั้งแต่การตักเตือนจนถึงการยึดใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ หมดทางทำมาหากินในวิชาชีพอีกต่อไป ในการควบคุม วิชาชีพต่างๆ รัฐบาลต้องออกหน้ามาควบคุม โดยเสนอ กฎหมายให้มีพระราชบัญญัติวิชาชีพต่างๆ และจัดตั้งสภา

วิชาชีพตามกฎหมาย เช่น แพทยสภา สภาวิศวกร สภาสถาปนิก สภาวิชาชีพบัญชี เป็นต้น ในแต่ละวงการเช่น แพทย์ อาจมีแพทยสมาคมในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือมีสมาคมแพทย์เฉพาะทางต่าง ๆ มากมาย แต่เพื่อการควบคุมวิชาชีพที่เป็นกลาง จึงต้องตั้งสภาวิชาชีพ

สภาวิชาชีพจะประกอบด้วยผู้แทนจากรัฐบาลซึ่ง (โดยทางทฤษฎี) ถือเป็นตัวแทนผลประโยชน์ของประชาชน นอกจากนี้ยังมีผู้แทนนักวิชาชีพ ผู้แทนผู้ใช้บริการ ผู้แทนหน่วยราชการที่เกี่ยวข้อง ผู้แทนสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น การควบคุมวิชาชีพจึงเป็นเครื่องแสดงความรับผิดชอบต่อสังคมของนักวิชาชีพโดยแท้ ในสังคมไทยยังมีนักวิชาชีพอีกมากที่รัฐบาลยังไม่ได้ควบคุม โดยเฉพาะนักวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ของประชาชน และอาจสร้างความเสียหายได้ในวงกว้าง เช่น ตัวแทนนายหน้าผู้บริหารทรัพย์สิน ผู้ประเมินค่าทรัพย์สิน เป็นต้น

การควบคุมทางวิชาชีพ ย่อมเป็นการเปิดช่องให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบต่าง ๆ ตามมาอีกมากมาย ทำให้ปัญหาการฉ้อโกงทั้งในสังคมและการฉ้อโกงชาติเกิดขึ้นอย่างดกดื่น การควบคุมและพัฒนาวิชาชีพย่อมทำให้นักวิชาชีพมีความเป็นอิสระ ไม่ถูกครอบงำโดยมิชอบ และจะเป็นการช่วยสังคมตรวจสอบความถูกต้องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี

นอกจากนี้ยังมีจรรยาบรรณทางธุรกิจซึ่งไม่ใช่ของนักวิชาชีพ แต่เป็นของผู้ประกอบการ (ENTREPRENEURS) เช่น กรณีจรรยาบรรณหอการค้าไทย จรรยาบรรณของสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย เป็นต้น

แนวทางการแก้ไข

แนวทางการแก้ไขปัญหาทุจริตของวิสาหกิจเอกชนนั้น สามารถพิจารณาได้ในหลายมิติ อย่างไรก็ตามพึงเริ่มต้นที่ผู้บริหารเป็นอันดับแรก และตามด้วยการปฏิบัติตามกฎหมายโดยเคร่งครัด รวมทั้งการตรวจสอบที่เข้มงวด

ผมเคยอ่านหนังสือประวัติของพระพุทธเจ้า ซึ่งแปลโดย ท่าน สว.รสนา โตสิตระกูลและสามี ว่า ในสมัยพุทธกาล ในราชสำนักของพระเจ้าสุทโธทนะก็มีปัญหาขุนนางทุจริต แต่ก็แก้ไขอะไรไม่ได้มากเพราะพวกขุนนางทุจริตเหล่านี้ค้าจุนบัลลังก์อยู่ ขุนนางเหล่านี้ต่างก็จับเคียวกันเพื่อมุ่งปกป้องและสร้างฐานอำนาจของตนเอง ไม่ใช่มุ่งขจัดความทุกข์ยากให้ผู้ยากไร้ พระพุทธเจ้าได้เห็นความเป็นจริงข้อนี้จึงไม่คิดที่จะเป็นกษัตริย์ การที่จะแก้ปัญหาทุจริตได้ จึงจำเป็นต้องเริ่มต้นที่ผู้บริหารก่อน หากผู้บริหารมีความตั้งใจ (STRONG COMMITMENT) ที่จะแก้ไขปัญหา ก็อาจได้รับการแก้ไขให้ลุล่วงไป

2. **เน้นที่การปฏิบัติตามกฎหมาย** การที่จะแก้ปัญหาทุจริตได้ เราต้องบังคับใช้ HARD LAWS หรือให้ประเทศมีลักษณะนิติรัฐโดยเคร่งครัด อย่างไรก็ตามกฎหมายต่างๆ อาจมีช่องโหว่บ้าง เราก็ควรแก้ไขกฎหมายให้ทันสมัยอยู่เป็นระยะๆ หากไม่แก้ไขกฎหมาย ก็เท่ากับส่งเสริมการทำผิดกฎหมาย เปิดช่องโหว่อยู่ร่ำไป เช่น ในวงการประเมินค่าทรัพย์สิน มีการจัดสอบและจัดการศึกษาให้บริษัทประเมินอย่างจริงจัง ซึ่งเป็นการทำได้ดีในระดับหนึ่ง แต่ช่องโหว่ที่ไม่ได้แก้ก็คือ การปล่อยให้บริษัทมหาชนว่าจ้างบริษัทประเมินกันเอง ซึ่งย่อมมีโอกาสประเมินตามใจชอบ อันอาจทำให้ประชาชนผู้ถือหุ้นเสียประโยชน์ได้ นี่จึงเป็นตัวอย่างที่ดีที่ชัดเจนว่าหากเรา “ปลื้ม” กับการทำดีในระดับหนึ่ง (จัดสอบและจัดการศึกษา) แต่ละเลยสาระสำคัญคือการอุดช่องโหว่ ก็เท่ากับเราเปิดโอกาสให้เกิดการฉ้อฉล

เราจะหวังให้กฎหมายสมบูรณ์แบบ ไร้ช่องโหว่คงไม่ได้ บางคนอาจอาศัยช่องโหว่ของกฎหมายเพื่อหาผลประโยชน์ใส่ตัวบ้าง แต่กรณีนี้ก็เกิดขึ้นได้น้อยมาก และคงต้อง “ยกประโยชน์ให้จ่าเลย” ไป เพราะกฎหมายไม่ได้กำหนดไว้ จึงไม่ถือเป็นความผิด และกฎหมายทั้งหลายก็มักไม่มีผลย้อนหลัง อย่างไรก็ตามปัญหาส่วนมากที่เกิดขึ้นก็คือ การที่ผู้รักษากฎหมายร่วมมือตีความกฎหมายอย่างบิดเบี้ยวเพื่อฉ้อฉลมากกว่า เช่น การสร้างอาคารพาณิชย์ในพื้นที่ต้องห้ามบางบริเวณตามผังเมือง ด้วยการหลีกเลี่ยงไปสร้างเป็นบ้านเดี่ยวที่ดูคล้ายอาคารพาณิชย์โดยแต่ละหลังห่างกันแค่คืบเดียว กรณีเช่นนี้ถือว่าผิดกฎหมายชัดเจน แต่ผู้รักษากฎหมายคงตีความสังเกต หรือ “เอาหูไปนา เอาตาไปไร่” มากกว่า

ข้อพึงสังวรประการสำคัญก็คือเราจะให้ใครมาละเมิดกฎหมายที่มีอยู่ไม่ได้ หากไม่ก็จะเป็นการยอมรับอาชญากรรม ดังนั้น เราจึงต้องเริ่มต้นที่การทำให้ถูกต้องตามตัวบท

กฎหมายที่มีอยู่ก่อนเพื่อยึดถือปฏิบัติตามกติกาที่ชอบธรรมฉบับเดียวกัน ผู้ไม่ยึดถือกฎหมาย ไม่ปฏิบัติตามกฎหมาย ย่อมไม่มีคุณธรรมหรือจริยธรรม เพราะการละเมิดกฎหมายเป็นการล่วงเกิน หรือเอาเปรียบบุคคลอื่น เป็นการสร้างความเดือดร้อนให้สังคมโดยรวม

3. **พัฒนาระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง** ถ้าฟังก์ชันมีกฎหมาย (HARD LAW) ที่ทันสมัย มีบทลงโทษที่เข้มงวดโดยไม่เลือกปฏิบัติ และการมีจรรยาบรรณ (SOFT LAW) ที่ชัดเจนในแต่ละวิชาชีพเพื่อประโยชน์ของผู้บริโภค ยังไม่เพียงพอที่จะป้องกันหรือแก้ไขปัญหาทุจริต ยังมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาระบบตรวจสอบที่เข้มแข็ง เข้มงวดต่อเนื่อง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความโปร่งใสอย่างแท้จริง การตรวจสอบที่มีประสิทธิภาพนั้น นอกจากจะเป็นการป้องปรามในลักษณะ “เขียนเสือให้วัวกลัว” แล้ว ยังเป็นกิจกรรมที่ควรดำเนินการต่อเนื่องเพื่อประกันระบบคุณภาพให้เข้าที่และอยู่กับร่องกับรอยอย่างสม่ำเสมอ

ระบบตรวจสอบสามารถดำเนินการได้ 2 รูปแบบคือ

- การตรวจสอบภายใน โดยใช้พนักงาน หรือเจ้าหน้าที่ในวิสาหกิจเองเป็นผู้ดำเนินการ โดยผู้ตรวจสอบต้องมีความเป็นอิสระ และขึ้นอยู่กับผู้บริหารสูงสุดในวิสาหกิจ การใช้ผู้ตรวจสอบภายในซึ่งคุ้นเคยกับวิสาหกิจของตนเอง จะช่วยให้สามารถค้นพบข้อผิดพลาดหรือกรณีทุจริตต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว

- การตรวจสอบภายนอก ทั้งนี้ใช้ในกรณีที่การตรวจสอบภายในอาจมีข้อบกพร่อง หรือใช้ในกรณีการตรวจสอบการตรวจสอบภายใน รวมถึงการเพิ่มมุมมองใหม่ๆ จากภายนอกเพื่อให้ปัญหาทุจริตสามารถได้รับการแก้ไขอย่างมีประสิทธิภาพ ในกรณีนี้จึงอาจว่าจ้างผู้ตรวจสอบจากภายนอก เพื่อให้มุมมองที่แตกต่างออกไป

แบบบูรณาการได้มากที่สุดทั่วกรุงจากรัตนา กรุงเทพมหานคร กรุงเทพมหานคร และนครโฮจิมินห์ ได้พบภาพเปรียบเทียบมาให้เห็น จะได้ช่วยกันอุทิศและสำรวจตรวจสอบกันบ้าง เมื่ออนาคตของลูกหลานไทยเราจะไม่เผชิญภาวะบ้านแตกสาแหรกขาด

เหลียวมองรอบบ้าน

ประเทศที่รวยกว่าไทยอย่างชัดเจนได้แก่ มาเลเซีย ที่ในสมัยก่อนด้อยกว่าไทย ขนาดตงกู อับดุล ราห์มัน อดีตนายกรัฐมนตรีและพี่น้องอีก 3 คนยังเคยมาเรียนที่โรงเรียนเทพศิรินทร์ที่ผมเองก็เป็นนักเรียนเก่าเช่นกัน แต่ ณ ปัจจุบันนี้รายได้ประชาชาติต่อหัวของมาเลเซียกลับสูงกว่าไทยถึงเกือบ 2 เท่า และ สิงคโปร์ ก็รวยกว่าไทยอย่างชัดเจน โดยมีรายได้ต่อหัวถึง 6.14 เท่าของประเทศไทย ทั้งที่ประเทศนี้ไม่มีทรัพยากรอะไรเลยนอกจากคน สำหรับบรูไน คงไม่ต้องกล่าวถึงเพราะเขามีน้ำมันมหาศาล

ในกรณีประเทศจีนนั้น แม้มีรายได้ต่อหัวเท่ากับ 71% ของไทยซึ่งก็เป็นเพราะเขามีประชากรนับพันล้านคน แต่เงินเจริญกว่าเรามาก ผมจำได้ว่าเมื่อปี 2529 ขณะไปเรียนที่เบลเยียม สถาปนิกจบใหม่ชาวจีนในกรุงปักกิ่งมีรายได้เดือนละ 400 บาท แต่ขณะนี้ที่เมืองลี่เจียงในมณฑลยูนนานที่ห่างไกล ข้าราชการใหม่ผู้จบปริญญาตรีทั่วไป จะได้เงินเดือนประมาณ 11,000 บาท แถมสวัสดิการอีกมากมาย นี่ถือว่าแซงหน้าประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว

การแก้ไขปัญหาทุจริตในวงการก่อสร้างไทย ต้องดำเนินการอย่างจริงจังเป็นระบบ ต้องมีมาตรการป้องกันที่จริงจังจะเกิดผล การแก้ไขปัญหาทุจริตนี้เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อความสามารถในการแข่งขันที่เป็นธรรมของภาคธุรกิจไทย ทำให้ประเทศชาติของเราดูหน้าไปอย่างยั่งยืน

4.2 รากเหง้าการโกงกินที่กัดกร่อนชาติ

ในปี 2554 สภาหอการค้าไทย พยายามที่จะรณรงค์การป้องกันการปรามปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบ ซึ่งการทุจริต ส่งผลให้ประเทศไทยของเราเจริญช้า จนถูกประเทศเพื่อนบ้านแซงหน้าไปมากมายแล้ว ผมไม่ได้นิยมประเทศอื่นมากกว่าไทย แต่เป็นเรื่องจริงที่น่าวิตกและปฏิเสธไม่ได้ ถ้าสิ่งศักดิ์สิทธิ์ในไทยมีจริง ทำไมบรรดา "ผู้หลักผู้ใหญ่" จึงปล่อยให้ประเทศไทยเป็นอย่างนี้ ใครที่ทำให้ประเทศชาติของเรามีชะตากรรมเช่นนี้

ผมเคยเป็นที่ปรึกษากระทรวงการคลังเวียดนาม และ อินโดนีเซีย และยังคงเคยเดินทางและไปบรรยายด้านอสังหาริมทรัพย์ในประเทศแถบนี้ทั้งเนปาล บรูไน พม่า ลาว มาเลเซีย และอินเดีย รวมทั้งยังสำรวจตลาดอสังหาริมทรัพย์

ที่ประเทศจีน เขาทำให้องค์กรของรัฐกะทัดรัด มีประสิทธิภาพสูง เป็นเสมือนบริษัทที่ดีที่สุดที่คนจีนมุ่งมั่นจะเข้าไปทำงานด้วย ต่างจากไทยที่อาชีพรับราชการเป็นอาชีพที่หัวกระติไม่พึงปรารถนานัก แต่กลับเป็นที่พึงปรารถนาของผู้ที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะดียกยกว่า นี่อาจเป็นสาเหตุที่เราจึงมีข้าราชการบางส่วนที่เป็นภัยสังคม คือเข้าไปเป็นกาฝาก ทำงานเช้าชามเย็นชามและโกงชาติเมื่อมีโอกาส

น่าสงสัยจริงๆ

ประเทศเหล่านี้ใช้เวลาประมาณ 25 ปี แขงหน้าประเทศไทยได้อย่างไรทั้งๆ ที่เขาไม่มีสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ไหน ถ้าพระสยามเทวาริราชมีจริง หรือประเทศไทยเดินมาถูกทางแล้ว ทำไมเราจึงถูกประเทศที่เล็กกว่า เช่น สิงคโปร์ ประเทศที่เคยเป็นประเทศราชหรืออดีตอาณานิคม เช่น มาเลเซีย หรือประเทศที่จนดักดาน เช่น จีนที่ปู่ย่าตายายของผมที่หนีความอดอยากมาเมื่อ 80 ปีก่อน แขงหน้าเราไปได้

ถ้าไทยเรามีคนดี หรือผู้มีคุณธรรมสุดเลิศเลอจริง เราจะมีบ่อนเถื่อน เจ้ามือห่วยเถื่อน ยาบ้าเกลื่อนเมืองและเพิ่มขึ้นทุกวันเช่นทุกวันนี้ได้อย่างไร เราจะปล่อยให้มีการโกงกินกันมโหฬารทั้งในส่วนท้องถิ่น ส่วนภูมิภาคและส่วนกลางได้อย่างไร เราจะปล่อยให้ประเทศไทยมีขบวนการแรงงานพม่า และแท็กซี่เถื่อนทำมาหากินตบหน้าประเทศชาติอยู่ได้อย่างไร

ถ้าเรามีตงฉินปกครองเมือง ไม่ใช่มีกังฉินชักโยอยู่เบื้องหลัง เราคงทำอย่างจีนที่ลงโทษผู้โกงกินอย่างเด็ดขาด เช่น จับไปยิงเป้าหรือติดคุกตลอดชีวิตเพื่อเป็นการเชือดไก่ให้ลิงดู ในเวียดนามนักฟุตบอลทีมชาติที่ไปล้มบอลในกีฬาซีเกมส์ที่กรุงมะนิลาเมื่อ พ.ศ.2548 ถูกจับติดคุก 5 ปี ส่วนพี่ไทยนั้น ยิ่งล้ม ยิ่งรวย นอกจากนี้ก็ปล้นเครื่องบินเวียดนามที่ซื้อเครื่องบินเสียงหนีภาษีเข้าประเทศ ก็โดนไล่ออกแต่ของไทยเราน่าเข้ามาจนแจ๋ลั่งรวย!

ระบบคนดีที่ควรตรวจสอบ

เมื่อพูดถึงการโกง บางคนอาจมองไปที่อดีตนายฯฯ ทักซิณ ซึ่งต้องพิสูจน์กันต่อไป ผมไม่ได้ให้ร้ายหรือแก้ต่างแทนใคร แต่กระบวนการโกงชาติในทุกวันนี้สร้างความวิบัติยิ่งกว่าเป็นร้อยเท่าพันทวี เพราะเป็นระบบการโกงที่ฝังรากลึกในวงราชการ ยิ่งเรามุ่งพุ่งเป้าไปที่คนๆ เดียว เราก็ยิ่งถูกหลอกให้ลืมมองเห็นคนโกงอื่น โดยเฉพาะพวกผู้ดีเปี่ยมคุณธรรมทั้งหลายที่มักพูดปาวๆ เสียงดังฟังชัดว่ารักชาตินั่น พวกนี้เป็นผู้ดีจอมปลอม เพราะถ้าเป็นของจริง ทำไมจึงมีเรื่องโกงกินเกิดขึ้นมากมาย และเพิ่มขึ้นทุกทีแม้ในรัฐบาล "เทพประทาน" ชุดนี้

การที่พวกผู้ดีเปี่ยมคุณธรรมเอาหูไปนาตาไปไร่อยู่เสียที่ไหนจึงไม่เคยแตะต้องคนโกงชาติเลย เราจึงควรทบทวนกันระบบยศดาบรรดาศักดิ์ของไทย การเคยเป็นนายพล ปลัด อธิบดี หรือได้สายสะพายก็เล่น ก็ไม่ได้รับประกันการเป็นคนดีหรือเป็นคนไม่โกง ในทางตรงกันข้ามยศศักดิ์เหล่านี้แหละที่ช่วยให้โกงได้แนบเนียนยิ่งขึ้น

ภาพลักษณ์ที่ดีก็เพียงช่วยให้การโกงกินดูไม่มูมมาม เหมือนพม่าที่เป็นแบบบุฟเฟต์ คือแบ่งกันกินกันใช้อย่าง ใจจืดรึมนั่น บรรดาคนดีเหล่านี้อาจตั้งใจเพื่อคำจูน ภาพพจน์และอำนาจเสมือนหนึ่งพระเจ้าสุทโธทนะที่ไม่กล้า กำจัดขุนนางจอมโกงกินที่ห้อมล้อมอยู่ เพราะพวกเขาคือ ผู้คำจูนอำนาจ จนทำให้เจ้าชายสิทธัตถะรู้แจ้งเห็นจริง ถึงระบบการเมืองที่ล้มเหลวและหันเข้าหาทางหลุดพ้น

การโกงกินที่กัดกร่อน

การโกงกินสำคัญทำให้งบประมาณแผ่นดินปีละเกือบ 2 ล้านล้านบาท ตกหล่นไปมหาศาลในแต่ละปีจาก:

1. การมีระบบราชการที่ใหญ่โตเทอะทะและเลี้ยคน ไว้เป็นกาฝากแทนที่จะมารับใช้ประชาชนและพัฒนาชาติ
2. การที่เงินไปเข้ากระเป๋าข้าราชการประจำและ นักการเมืองท้องถิ่นทั่วประเทศ

ระบบการโกงกินในบ้านเมืองของเราในยุคคุณธรรม นำการเมืองนี้แหละที่สร้างความวิบัติต่อชาติของเราอย่างสุด แขนงเนียน ถ้าไม่มีการโกงกิน ทำงานเป็นกาฝากดูดเลือด และน้ำเลี้ยงจากภาษีอากรของประชาชน ปานนี้เรามี ทางด่วน รถไฟฟ้า ทางหลวง และสาธารณูปโภคทั้งในเมือง และชนบทกันมหาศาลมิดหูดมิดตาเช่นที่เกิดขึ้นในจีน มาเลเซีย และสิงคโปร์แล้ว

แก้กันอย่างไร

ทางแก้สำคัญก็คือการขุดรากถอนโคนรากเหง้าของ ระบบการโกงกิน ได้แก่:

1. เลิกระบบที่ผู้น้อยต้องตบเท้าอวยพรผู้ใหญ่ หาก ต้องการรับศีลรับพร ก็รับกันทางอื่นแทนที่จะต้องกลายเป็น ประเพณีในการตบเท้าเข้าคารวะผู้ (ยิ่งใหญ่) ซึ่งสาระแท้ๆ ก็คือเพื่อไปแสวงหาการถูกโปรดปรานเพื่อการไต่เต้า ตราบ ที่ความก้าวหน้าจะมีได้ด้วยการ “เลีย” ผู้ (ยิ่งใหญ่) ตราบ นั้นการโกงกินย่อมแก้ไขไม่ได้

2. โคนล้มพวกเจ้ามือห่วยเถื่อน บ่อนเถื่อน ด้วยการ ทำให้เป็นบ่อนถูกกฎหมาย ทำให้รายได้เข้ารัฐแทนที่จะเข้าไป สู่มือพวกนอกกฎหมาย และรณรงค์ให้การศึกษาแก่ ประชาชนเพื่อให้มีวิจารณญาณต่อออบายมุขต่าง ๆ

3. ปราบปรามยาเสพติดอย่างจริงจัง เพื่อตัดทางทำ มาหากินของผู้มีอิทธิพลเถื่อนที่สมคบกับข้าราชการชี้ข้อเท็จ หลาย

4. มีระบบการตรวจสอบข้าราชการทุจริตอย่างจริงจัง ต่อเนื่อง และมีบทลงโทษที่เจ็บขาด ทันที

5. ปฏิวัติระบบราชการให้ข้าราชการมีสำนึกรับใช้ ประชาชน ถือประชาชนเป็นนาย

ประเด็นสำคัญคือจะมีมหาบุรุษ รัฐบุรุษ หรือนักการ เมืองผู้สง่างามโตกล้าเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อประเทศชาติ หรือ อยากรเพียงมีชีวิตที่สวยงามและตายไปอย่างไร้ค่าคนแล้วคน เล่า

ในท้ายที่สุดนี้ สิ่งที่พึงสังวรก็คือการต่อต้านการทุจริต เป็นประเด็นสำคัญที่ระบุไว้ UNITED NATIONS GLOBAL COMPACT หรือ CSR ระดับองค์การ สหประชาชาติ หรือใน ISO 26000 ดังนั้นทุกฝ่ายจึงต้อง ช่วยกัน ไม่ใช่เพียงทำ CSR แบบไม่เป็นภัยแก่ตัว ไม่เป็น ภัยแก่ใจ

ประเทศไทยต้องเร่งปราบการโกงกิน ก่อนจะล่มจม บุคคล วิสาหกิจที่มี CSR จึงต้องร่วมไม้ร่วมมือกัน